

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

Toimintakertomus

2019

Sisällysluettelo

- 3 **Pelastuskomentajan katsaus**
- 4 **Helsingin kaupungin pelastuslaitos**
 - Inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti
 - Yhteistyössä
- 5 **Organisaatio**
- 5 **Pelastuslautakunta vuonna 2019**
- 6 **Avaintietoja vuodelta 2019**
- 8 **Tavoitteiden saavuttaminen**
- 8 **Sitovat toiminnalliset tavoitteet**
- 8 **Muut toiminnalliset tavoitteet**
- 9 **Pelastustoiminta**
- 11 **Tutkimustoiminta**
- 12 **Valvontatyö sekä turvallisuusviestintä ja -koulutus**
- 16 **Ensihoito**
- 17 **Varautuminen**
- 18 **Osaamisenhallinta pelastuslaitoksessa**
- 21 **Ympäristönsuojelu**
- 22 **Irtaimisto**
- 23 **Viestintä**
- 24 **Tilastot**

Toimitus: Saara Pennanen Axelsson
Graafinen suunnittelu ja taitto: Guassi Oy
Valokuvat: Antti Salminen, Ossi Pietiläinen,
Heidi Partanen, Helsingin pelastuslaitos
Kirjapaino: Edita Prima Oy

Kansikuva: Antti Salminen

Pelastuskomentajan katsaus

Kulunut vuosi 2019 jää historian kirjoihin varsin vaihderikkaana vuotena. On tapahtunut paljon, niin positiivisia kuin myös negatiivissävytteisiä asioita, mutta pelastustoimessa on tapana selviytyä kaikissa tilanteissa. Vuoden aikana olemme käsitelleet muun muassa Helsingin pelastustoimen toimintavalmiutta, sote- ja maakuntavalmisteluun liittyvää pääkaupunkiseudun erillISRatkaisua, pelastuskoulua, toimintakulttuurin kehittämistä ja osallistuneet vahvasti Suomen EU-puheenjohtajakauteen. Edellisten lisäksi olemme tehneet peruspalveluntuotannonssamme paljon työtä kasvavien tehtävämäärien ja siitä aiheutuvien haasteiden kanssa. Työntekijämme, olette olleet kovilla jaksamisen kanssa, mutta olette kuitenkin selviytyneet tehtävistänne erinomaisesti! Kiitos teille.

Keväällä Etelä-Suomen Aluehallintovirasto lähetti Helsingin kaupungille ennätysmäisen 20 miljoonan euron uhkasakon pelastustoimen toimintavalmiuden puutteiden vuoksi. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan Helsinki ei ole riittävillä toimilla ryhtynyt parantamaan valmiuttaan päästäkseen palvelutason mukaiseen toimintavalmiuteen. Pelastuslaitoksen ja Aluehallintoviraston näkemykset ovat olleet ristiriitaisia, ja asia on nyt hallinto-oikeuden ratkaistavissa. Pelastuslaitos on samalla kehittänyt palvelutuotantoaan, ja käynnistimme vuoden 2019 alusta Kevytyksikkö Helsinki -projektin. Kevytyksikkö on suunniteltu juurikin kasvavan Helsingin tarpeisiin ja vaatimuksiin, ja sen keskeisin tavoite on lyhentää tehokkaan pelastustoiminnan alkamisviivettä ja laajentaa palvelutuotannon tarjontaamme.

Eduskuntavaalit käytiin keväällä, ja uuden hallituksen myötä saimme myös uuden sisäministerin. Ministeri Ohisalo on esittänyt kiitettävää aktiivisuutta ja kiinnostusta pelastustoimen asioiden suhteen, ja lähes ensitöikseen hän kumosi päätöksen Pelastuskoulun toimiluvan lopettamisesta. Pelastuskoulumme sai parin vuoden määräaikaisen jatkotoimiluvan. Tämä oli tärkeä päätös! Pelastajakoulutus ei katkennut Helsingissä, mikä antoi meille lisää aikaa käydä rakentavaa keskustelua ja yhteistyötä niin sisäministeriön pelastusosaston kuin Pelastusopiston kanssa pelastajakoulutuksen tulevaisuudesta Suomessa siten, ettei Helsingin ja pääkaupunkiseudun tilanne osaaavan henkilöstön osalta vaarannu.

Suomi toimi EU:n puheenjohtajamaana heinäkuusta joulukuuhun 2019 ja suoriutui vastuullisesta tehtävästä erinomaisesti. Pelastuslaitos oli tiiviisti mukana turvallisuuteen liittyvissä järjestelyissä, joiden päävastuussa oli Helsingin poliisilaitos. Helsingin kaupungin pelastuslaitos on haluttu ja keskeinen kumppani Helsingissä järjestettävissä huippukokouksissa ja valtiavierailuissa, ja henkilöstömme osaaminen ja organisaatiomme joustokyky sekä venyminen ajoittain lyhyissäkin aikajänneissä on huomioitu viranomaisyhteistyössä. Puheenjohtajuuteen liittyvät kokoukset hoituivat mainiosti, ja siinä samalla

hoidimme myös Venäjän presidentti Putinin vierailun. Hieman haasteellisuutta vierailuun toi se, että presidentit päättivät piipahtaa Suomenlinnassa pelkän mantereen sijasta, mutta tämäkin hoitui erinomaisella viranomaisyhteistyöllä ja saimme rutkasti kokemusta, jota hyödyntää vastaavissa tilaisuuksissa upealla Suomenlinnan saarellamme.

Pelastuslaitoksella aloitettiin syksyllä työhyvinvointiin liittyvä toimintakulttuurin kehittämisohjelma. Nykyisin se tunnetaan nimellä ”Tahdosta teoiksi – yhdessä toteutamme muutoksen”, jonka henkilöstömme on itse keksinyt. Tahdosta teoiksi -kehittämisohjelman tarkoituksena on kehittää johtamista ja esimiestyötä sekä parantaa henkilöstömme osallisuutta eri tehtävissä ja projekteissa nykyistä paremmin sekä kehittää osaamisen ylläpitoa ja tuoda pelastuslaitoksen johtoa lähemmäs henkilöstöä hektisessä toimintaympäristössämme. Tahdosta teoiksi -kehittämisohjelma kestää pari vuotta, ja henkilöstöltä saatujen palautteiden perusteella on jo osa kehittämistöistä aloitettu. Tämä tärkeä kehittämistyö jatkuu ja pelastuslaitoksen johto tarvitseekin koko henkilöstömme osallisuutta, jotta voimme saavuttaa henkilöstöltämme saadut ja kaupungin johdon meille asettamat tavoitteet.

Sote- ja maakuntauudistuksen osalta pääkaupunkiseudun erillISRatkaisu näyttäisi olevan Helsingin kaupungin pelastuslaitokselle myönteinen Helsingin jäädessä kaupunkina omaksi itsehallintoalueeksi. Asiassa on vielä paljon kysymysmerkkejä ja tilanteet voivat muuttua, mutta tässä vaiheessa tilanne näyttää positiiviselta suhteessa siihen, mitä vielä keväällä oli edessä, eli suunnitelma jättimäisestä Uudenmaan pelastuslaitoksesta. Uusi-maa pärjää ilman yhteistä pelastuslaitosta, sillä alueen pelastuslaitokset (HIKLU) tekevät tiivistä yhteistyötä. Esimerkiksi erinomaisesta yhteistyöstä voidaan nostaa esille valmistelussa olevat Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen riskianalyysi ja rakenteeltaan yhteneväiset palvelutasopäätökset. Nämä molemmat toimivat kansallisesti malliesimerkkeinä.

Pelastuskomentaja Simo Wecksten ilmoitti siirtyvänsä eläkkeelle 1.2.2020 alkaen. Tämä luonnollisesti tarkoittaa sitä, että uudet tuulet puhaltavat pian keskuspelastusase-man kulmahuoneesta. Minkälaisia tuulia on luvassa ja kenen johdossa, se selviää kevään aikana.

Vaihderikkaasta vuodesta huolimatta olemme selviytyneet mielestäni hyvin. Kiitän henkilöstöämme, yhteistyökumppaneitamme niin kaupungin sisällä kuin ulkopuolellakin, sekä kaikkia muita tahoja, jotka olette olleet huolehtimassa kanssamme pääkaupunkimme turvallisuudesta nyt ja tulevaisuudessa. Teidän kanssa on iloa jatkaa kohti tulevaa!

Jani Pitkänen
va. pelastuskomentaja

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

– Inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti

– Yhteistyössä

Helsingin kaupungin pelastuslaitos on yksi maamme 22 aluepelastuslaitoksesta ja vastaa pääkaupungin turvallisuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. palveluntuotannosta vastaa noin 700 asiantuntijan moniammatillinen henkilöstö. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaa ja valvoo pelastuslautakunta.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisy, hätätilanteiden vaikutusten minimointi tehokkaalla pelastustoiminnalla ja ensihoidolla sekä varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin, suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin. Pelastuslaitos tutkii ja kehittää toimintaansa asiakas- ja tulevaisuuslähtöisesti.

Perustehtävä

Pelastuslaitoksen perustehtävä on parantaa turvallisuutta sekä vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Pelastuslaitos osallistaa ihmisiä, yrityksiä ja yhteisöjä omatoimisessa varautumisessa sekä suorittaa kiireelliset pelastus- ja ensihoitotehtävät. Pelastuslaitos on organisaatio, joka jatkaa toimintaansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä vastaa väestönsuojelusta Helsingissä.

Arvot

Toimintaamme ohjaavat pelastustoimen yhdessä määritellyt kansalliset arvot: inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti – yhteistyössä. Lisäksi toimintaamme ohjaavat Helsingin kaupunkikonsernin yhteiset arvot sekä ensihoidon arvot. Kolmesta eri näkökulmasta määritellyt arvot ovat keskenään ristiriidattomia, yhteensopivia ja toisiinsa täydentäviä.

Visio

Visiomme on olla Suomen tuottavin pelastuslaitos. Parannamme turvallisuutta ehkäisemällä onnettomuuksia ja toimimalla tehokkaasti onnettomuustilanteiden aikana. Olemme pääkaupungin paras vaihtoehto ensihoitopalveluiden tuottamisessa. Varaudumme toimimaan vakavissa Helsingin ja yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa. Toimimme vastuullisella tavalla.

Strategia

Pelastuslaitoksen strategiaohjelma noudattaa Helsingin kaupungin strategiaohjelmaa ja sisäministeriön laatiman vuoteen 2025 ulottuvan pelastustoimen strategian linjauksia.

Organisaatio

Pelastuslaitoksen organisaatio on matriisimuotoinen, ja sen johtajana toimi vuonna 2019 pelastuskomentaja Simo Weckstén. Lokakuusta alkaen Wecksténin sijaisena on toiminut vs. pelastuskomentaja Jani Pitkänen. Organisaatiossa on kolme osastoa: pelastustoimen osasto, hallinto- ja kehittämisosasto sekä tekninen osasto.

Pelastustoimen osasto jakautuu edelleen kolmeen alueeseen, jotka tuottavat onnettomuuksien ehkäisy-, pelastustoiminnan, ensihoidon ja varautumisen palvelut. Pelastustoimen osastoa johti pelastusjohtaja Jani Pitkänen.

Hallinto- ja kehittämisosasto vastaa pelastustoimen sekä ensihoidon kehittämisestä ja ohjauksesta, tutkimustoiminnasta, osaamisenhallinnasta, viestinnästä, hallintopalveluista sekä johdon esikunta- ja kansliapalveluista. Hallinto- ja kehittämisosastoa johti vuonna 2019 hallinto-päällikkö Henri Nordenswan.

Tekninen osasto vastaa teknisestä suunnittelusta, kalusto- ja materiaalihallinnosta, tietotekniikasta ja kiinteistötoimesta. Osastoa johti vuonna 2019 tekninen päällikkö Kari Virtanen.

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

Pelastustoimen osasto

Pelastustoiminnan ja ensihoidon johtaminen

Onnettomuuksien ehkäisy

Rakenteellinen turvallisuus

Pelastusasemat

Hallinnon ja kehittämisen osasto

Pelastustoimi / Ensihoito / Varautuminen / Henkilöstöhallinto / Osaamisenhallinta / Toiminnanohjaus / Viestintä

Tekninen osasto

← **Huoltovarmuus** →
Korjaus- ja hankintapalvelut / Käyttöpalvelut / Tilapalvelut / Materiaalihallintopalvelut / Tietohallintopalvelut

Pelastuslautakunta vuonna 2019

Jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet	Puolue
Puheenjohtaja Turkkila Matias	Angelvo-Riipinen Reetta	PS
Varapuheenjohtaja Pasterstein Dennis	Eklund Merja	Kok.
Kelo Jarmo	Leino Sari	Kok.
Aivio Sanna	Franckenhaeuser Sebastian	Kok.
Malm Anja	Laitinen Ari	Vih.
Timonen Hannu	Manninen Sini	Vih.
Kuurne Juha	Ruotsalainen Merja	SDP
Alanen Outi	Korhonen Marko	Vas.
Landén Maria	Mattson Raimo	PS

Avaintietoja vuodelta 2019

Talous

Pelastuslaitoksen tulot ylittivät tulosbudjetin 2,99 miljoonaa euroa, mistä pääosa johtuu KELAn ja Öljynsuojaraston korvausten ja ensihoitopalvelun myyntituottojen kasvusta. Käyttömenot alittivat budjetin kokonaisuutena 0,10 miljoonaa euroa. Tulosbudjetissa ei ollut mahdollista varautua luottotappioihin sekä aine- ja tarvikekulujen kasvuun, jotka ylittivät budjetin noin 0,99 miljoonalla eurolla. Ylitys kompensoitiin henkilöstökulujen alituksella. Irtaimen omaisuuden investointimäärärahojen käyttö toteutui budjetoidusti.

Pelastuslaitoksen bruttokäyttömenot ilman poistoja olivat 82,90 euroa per asukas, jossa oli kasvua kolme prosenttia vuoteen 2018. Pelastustoimen käyttömenot olivat 64,80 euroa/asukas ja ensihoitopalvelun 18,15 euroa/asukas. Pelastuslaitoksen ja samalla pelastustoimen toimintakate oli 55,90 euroa/asukas ja tilikauden tulos poistot mukaan lukien 59,90 euroa per asukas. Ensihoitopalvelun kokonaiskustannus ensivaste ja poistot mukaan lukien oli 19,80 euroa asukasta kohden. Ensihoidon nettotulos on nolla euroa, koska pelastuslaitos tuottaa palvelun omakustannusperiaatteella.

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen vakituisen henkilöstön määrä kasvoi jonkin verran vuoden 2019 aikana. Henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 706. Kokonaisvaihtuvuus oli 31.12.2018 tilanteeseen verrattuna kuusi henkilöä enemmän. Jatkosakin henkilöstömäärä tulee kasvamaan muun muassa palveluverkoston laajentamisen ja kehittämisen sekä Helsingin kasvun vuoksi.

Pelastuslaitokselta poislähteneiden henkilöiden määrässä ei tapahtunut muutoksia viime vuoteen verrattuna. Eläköityneiden ja muualle siirtyneiden henkilöiden tilalle rekrytoitiin muun muassa palomies-ensihoitajia ja palotarkastajia, minkä lisäksi saatiin vahvistettua muun muassa henkilöstöhallinnon ja viestinnän toimintoja ulkopuolisella osaamisella. Rekrytointia haastaa kilpailu osavasta henkilöstöstä muiden pelastuslaitosten ja yksityisen sektorin kanssa.

Pelastuslaitoksen Pelastuskoulusta valmistui syksyllä 15 palomies-ensihoitajaa. Valmistuneet pelastajaoppilaat siirtyivät palomiehen virkoihin. Lisäksi Pelastuskoulusta valmistui kuusi alipäällystötutkinnon suorittanutta tulevaisuuden esimiestä.

Vuosi 2019 oli vahvasti pelastuslaitoksen kehittämisen vuosi. Tärkeimmät kehityskohteet ja nykytila-analyysi selvitettiin erilaisilla henkilöstökyselyillä ja Työterveyslaitoksen toteuttamalla työyhteisöselvityksellä. Tulokset olivat harvinaisen yksiselitteiset, ja johtamisen ja viestinnän ke-

Sitovista tavoitteista turvallisuuspistekertymä alitti tavoitteen kuusi prosenttia, koska yksityissektorin kysynnän johdosta henkilöstön vaihtuvuutta ei kyetä korvaamaan riittävän nopeasti. Vuodelle 2020 on tämän johdosta lisätty henkilöstökapasiteettia. Ensihoitopalvelussa tavoittamisviive alitti tavoitteen viisi prosenttiyksikköä. Poikkeama johtuu kiireellisen ensihoidon runsaasta tehtävämäärästä suhteessa ensihoitoyksiköiden kapasiteettiin. Korjaavana toimenpiteenä vuodelle 2020 on lisätty yksi 12 tunnin ensihoitoyksikkö. Varhaisen tuen toimenpiteiden toteutumisaste alitti tavoitteen 40 prosenttiyksikköä. Poikkeaman korjaamiseksi esimiesten valmennusta lisätään ja HR tehostaa prosessin seurantaan vuonna 2020.

Pelastuslaitoksen kokonaistuottavuus laski 2,4 indeksipistettä vuodesta 2018. Lasku johtuu onnettomuuksien ehkäisyn suoritämäärän, pelastustoiminnan toimintavalmiusajan ja ensihoitopalvelun tavoittamisviiveen heikentymisestä, sekä kaupungin asukasluvun pienestä kasvusta suhteessa käyttömenojen muutokseen.

hittäminen nousivat tärkeimmiksi kehityskohteiksi. Toimintakulttuurin kehitysohjelma "Tahdosta teoiksi" käynnistyi lokakuussa koko henkilöstöä koskevilla starttipäivillä. Tahdosta teoiksi -tavoitteiksi on määritelty erityisesti avoimen ja innostuneen toimintakulttuurin sekä työhyvinvoinnin, johtamisen ja esimiestyön kehittäminen. Esimiesten ensimmäinen verkkokurssi onnistumiskeskusteluista (entiset kehityskeskustelut) pyörähti käyntiin joulukuussa. Valmennusohjelma vuodelle 2020 koskettaa koko henkilöstöä, mutta erityisesti esimiesroolissa toimivia.

Henkilöstön työhyvinvointiin panostettiin entistä vahvemmin etenkin vahvistamalla henkilöstön ja johdon dialogia, yhteistoimintaa sekä henkilöstön osallistumisen mahdollisuutta. Pelastuslaitoksen johtoryhmää laajennettiin asiantuntijoilla, millä pyrittiin vahvistamaan niin johtamista kuin yhteistyötä pelastuslaitoksen sisällä. Lisäksi henkilöstöviestintää tehostettiin pelastuslaitoksen johdon ajankohtaisilla videoviesteillä. Työtä jatketaan vahvasti pidemmälle tulevaisuuteen. Pelastuslaitos pyrki lisäksi vahvistamaan yhteistyötään ja yhteisiä toimintamallejaan Työterveys Helsingin kanssa. Ensihoitohenkilöstön kokemaan uhkaan ja väkivaltaan pyrittiin vastaamaan muun muassa uhkatilannekoulutuksella ja aiempaa paremmalla raportoinnilla.

Helsingin kaupunki julkaisi koko kaupunkia koskevat eettiset periaatteet, jotka edelleen korostavat työyhteis-

sötaitojen merkitystä ja ottavat vahvasti kantaa epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän lopulliseksi poiskitkemiseksi. Vuoden 2020 aikana pelastuslaitos tulee tarjoamaan henkilöstölleen aiheeseen liittyvää koulutusta ja valmennusta. Kaupungille ja pelastuslaitokselle nimitettiin myös omat häirintäyhteyshenkilöt, joiden tavoitteena on edistää puuttumiskynnyksen madaltamista.

Työhyvinvointiin panostaminen tulee selkeästi esille myös tapaturmatilastoista. Vuonna 2018 kaikkia työtapaaturmiin liittyviä poissaolopäiviä kertyi yhteensä 1236 päivää, kun vuonna 2019 selvittiin huimalla 300 päivän poissaoloilla. Vuoden 2019 aikana pelastuslaitoksella sattui työtapaaturmia yhteensä 37 tapausta, joista 16 johti poissaoloihin. Tähän lukemaan eivät sisälly liikunnasta aiheutuneet poissaolot. Poissaolopäiviä näistä kertyi 222 päivää. Pisimmillään yksittäinen tapaturma on aiheuttanut 41 poissaolopäivää, ja se aiheutui hälytystehtävässä. Merkittävin työtapaaturmaan johtanut tilanne tapahtui 12.6.2019 olleessa tulipalossa, jossa savukaasujen räjähdysten seurauksena viisi palomiestä loukkaantui lievästi. Tilanteesta käynnistettiin laaja selvitys tapahtuneesta, jotta voidaan jatkossa varautua samankaltaisiin tilanteisiin entistä paremmin.

Liikuntatapaaturmia sattui yhteensä viisi, mikä on puolet vähemmän kuin edellisellä vuonna. Näistä kertyi poissaolopäiviä yhteensä 28 päivää. Pisin yksittäinen liikuntatapaaturmaan liittyvä poissaolo on kestänyt 10 päivää. Työmatkatapaaturmia on sattunut yhdeksän kertaa, ja niistä kertyi poissaolopäiviä 50 päivää.

Henkilöstöä palkittiin hyvistä työsuorituksista erilaisin kertapalkitsemisen keinoin. Tavoitteiden erinomais-

ten saavutusten lisäksi henkilöstöä palkittiin esimerkiksi innovatiivisuudesta ja aloitteellisuudesta. Palkitsemiseen halutaan panostaa jatkossakin ja lisätä esimiesten osuudesta palkitsemisen keinoista. Tämä kehittämistyö jatkuu vahvasti vuonna 2020.

Vuoden 2019 aikana työntekijät tekivät työsuojelupakin kautta yhteensä 114 turvallisuuspoikkeamailmoitusta. Näistä 21 oli vaarailmoitusta, 24 läheltä piti -ilmoitusta ja 69 uhka- ja väkivaltatilanneilmoitusta. Kaikesta näistä valtaosa kohdentuu ensihoitotapahtumiin. Kaikki raportoidut uhka- ja väkivaltatapaukset tapahtuivat ensihoitotilanteissa.

Tammikuussa ensihoitoyksikkö järjesti koko suorittavalle henkilöstölle ulkopuolisen kouluttajan pitämät uhka- ja väkivaltatilanteiden hallintakoulutukset.

Teemasta järjestettiin myös HIKLU-tasoinen erillinen seminaari, jossa pohdittiin erilaisia ja eritasoisia hallintakeinoja.

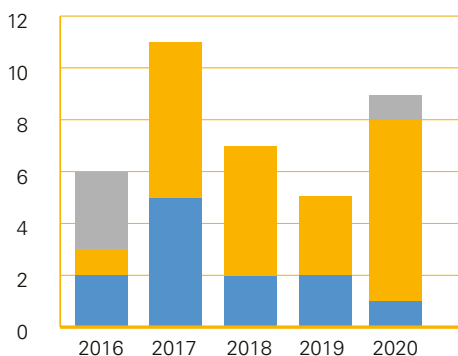
Ensihoitoyksiköissä otettiin käyttöön myös parannetut lepositeet sekä potilaille tarkoitettu niin sanottu sylkysuojahappu suojaamaan hoitajia potilaiden eriteroiskeilta.

Aiemmin käyttöön on tuotu myös hoitajien käyttöön tarkoitettuja pistosuojaaliveijä.

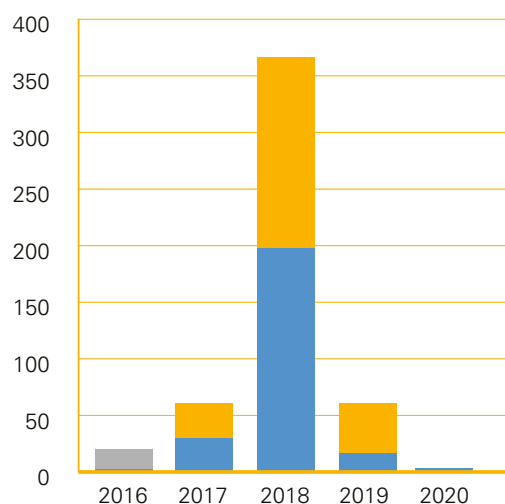
Vaikka uhka- ja väkivaltatilanteiksi kirjatusta tapauksista valtaosa on sanallista uhkailua, on suojaruusteiden ja hallintataitojen kehittäminen koettu tärkeäksi.

Työsuojelupakin käytettävyyttä turvallisuuspoikkeamailmoitusten kirjaamisessa helpotettiin asentamalla kenttäyksiköiden puhelimiin mobiili pakki -sovellusversio.

Tapaturmien jakaantuminen liikunta-, työ- ja työmatkoihin Tammikuun vertailu 2016–2020

Poissaolopäivien määrä 2016–2020

Tavoitteiden saavuttaminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä omatoimisen varautumisen kehittämiseksi kuntalaisiin sekä alueella toimiviin tahoihin kohdistetaan turvallisuuteen ja onnettomuusriskien hallintaan liittyviä toimenpiteitä. Vuoden 2019 turvallisuuspistekertymätavoite on vähintään 8 000.

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteesta jäätin 6 prosenttia. Valvonta- ja turvallisuusviestintätyötä tekevissä henkilöryhmissä oli toimintavuoden aikana resurssivajasta. Noususuhdanteen myötä kiihtynyt yksityissektorin kysyntä on lisännyt huomattavasti henkilöstön vaihtuvuutta. Poistumaa ei kyetä korvaamaan uusrekrytoinneilla riittävän nopeasti. Vaikean tilanteen ennakoidaan jatkuvan vuonna 2020.

- I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä 1+3 -vahvuksella yksiköllä on enintään 6 minuuttia vähintään 50 prosenttia tehtävistä.

Tavoite toteutui. Toteuma oli 51 prosenttia.

- Ensihoidon tavoittamisviive on enintään 8 minuuttia vähintään 70 prosentissa kiireellisyysluokkien A ja B tehtävistä.

Tavoite ei toteutunut. Toteuma oli 64 prosenttia. Poikkeama johtuu kiireellisen ensihoidon runsaasta tehtävämäärästä suhteessa ensihoitoyksiköiden kapasiteettiin.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Määräaikaisen valvonnan piirissä olevissa valvontakohteissa riskiluvun 3–5 saaneiden kohteiden osuus kaikista valvonnan piirissä olevista kohteista ei laske.

Tavoite toteutui. Tulos 90,0 % ylittää tavoitteen 0,6 %, joka oli vuoden 2018 tulos. Suuntaus valvontakohteiden turvallisuuskulttuurin kehittymisessä on jatkunut tasaisesti lakisäateistä tasoa paremmaksi.

- Maallikoiden havaitsemista kammioväriäpotilaista selviytyy vähintään 32 %.

Tavoite toteutui. Toteuma oli 71 %, mikä on kansainvälisesti huipputulos.

- Ensihoitoyksiköiden tehtäväsidonaisuus ei nouse vuoteen 2018 verrattuna.

Tavoite toteutui. Kuljettavien yksiköiden tehtäväsidonaisuus oli 49 prosenttia, kun vuonna 2018 se oli 50 prosenttia. Ensihoidon kenttäjohto- ja lääkäriyksikkö mukaan lukien sidonaisuus oli 45 prosenttia, kun vuonna 2018 se oli 46 prosenttia.

- Varhaisen tuen (VATU)-menettelyt toteutuvat 100 %.

Tavoite ei toteutunut. Toteuma oli 60 prosenttia. Pelastuslaitoksen HR-toiminto organisoitiin uudelleen vuoden 2019 aikana. Henkilö- ja tehtävävaihdokset sekä työterveyshuollon ruuhkat aiheuttivat muun muassa VATU-prosessissa ongelmia.

- Täydennyskoulutusten määrä on vähintään sama kuin vuonna 2018.

Tavoite toteutui. Pelastustoiminnan, ensihoidon ja valvontatoiminnan henkilöstölle toteutui 5 prosenttia enemmän koulutusta kuin vuonna 2018.

- Pelastustoimialueen alueellinen pelastusliitto sekä sopimuspalokunnat tuottavat onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen liittyviä palveluja kuntalaisille enemmän kuin vuonna 2018.

Tavoitteet eivät toteutuneet. Alueellinen pelastusliitto (HelPe) tuotti 19 prosenttia vähemmän omatoimisen varautumisen palveluita, kuin vuonna 2018. Haasteita pelastusliiton toiminnassa aiheuttivat resurssivajaukset. Sopimuspalokunnat tuottivat 32 prosenttia vähemmän onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimisen varautumisen palveluita kuin vuonna 2018. Sopimuspalokuntien raportointijärjestelmässä oli ongelmia vuoden 2019 aikana järjestelmäpäivityksen vuoksi.

Pelastustoiminta

Pelastustoiminta tuotetaan Helsingin kaupungin tarpeisiin seitsemältä jatkuvasti toimivalta pelastusasemalta. Näiden lisäksi Suomenlinnassa toimii kesäajan valmiudessa oleva pelastusasema. Pelastustoiminnan tehtäviä oli vuonna 2019 yhteensä 9 235. Eniten hälytyksiä aiheuttanut tehtävälaji oli perinteisesti automaattisten paloilmointien tarkastus- ja varmistustehtävät, joita oli 2 415 kappaletta. Tulipaloja oli kaikkiaan 886 kappaletta, ja tehtävämäärä jatkoi edelleen hyvin viime vuosien laskevaa trendiä. Rakennuspalot ovat pysyneet edelleen erittäin matalalla tasolla Helsingin asukasmäärään nähden ja niitä oli 94 kappaletta. Vaikka siinä on muutaman tehtävän kasvu vuodesta 2018, luku on valtakunnallisesti vertailtuna suhteellisen alhainen, asukasmäärään nähden. Tulipaloissa menetettiin kolme ihmishenkeä. Viime aikoina on puhuttu paljon sähköautojen paloista ja niiden tuomista haasteista sammutustoimintaan. Emme ole vielä tilastoineet erikseen sähköautopaloja mutta liikennevälineidenkin palot ovat laskusuunnassa, kun niitä 2014 oli 142 kappaletta niin 2019 niitä oli 94 kappaletta. On todennäköistä, että sähköautojen palot tulevat yleistymään, kun niiden määrä kasvaa. Helsingin pelastuslaitos haluaa olla aktiivinen toimija rakennettaessa sammutustekniikoita kyseisten palojen varalle. Ainoa selkeästi kasvanut tehtävätyyppi oli liikenneonnettomuudet, joita vuonna 2018 oli 666 ja vuonna 2019 748 kappaletta.

EU-puheenjohtajuus työllisti myös pelastuslaitosta

Suomi oli EU:n puheenjohtajamaa vuoden 2019 jälkimmäisen puolen. Helsingissä järjestettiin useita EU-tason kokouksia ja tapaamisia. Nämä tapaamiset työllistivät paljon myös pelastuslaitosta. Suomessa viranomaisten yhteistyö on erittäin korkealla tasolla ja saumatonta. Kukin viranomainen valmistautuu toimimaan oman toimialansa mukaisessa tehtävässä, saumattomasti muiden viranomaisten ja heidän resurssiensa kanssa. Helsingin poliisilla oli päävastuu EU-kokousten ja -tapahtumien turvallisuusjärjestelyistä, mutta pelastuslaitos oli niissä kiinteästi mukana omilla toimivilla osillaan. Pelastuslaitos antoi turvajärjestelyihin johtamisen, ensihoidon, pelastustoiminnan ja CBRNe-osaamisen kokonaisuuksia, joilla osittain taattiin kokousten turvallinen läpivienti ja valmius onnettomuuksien varalle. Helsingillä on hyvä maine korkeantason vierailujen ja tapaamisten järjestämispaikkana ja pelastuslaitos haluaa olla mukana tämän turvallisuuden ja mielikuvan tuottamisessa.

ERICA-hätäkeskusjärjestelmä otettiin käyttöön

Keväällä 2019 otettiin hätäkeskuslaitoksen Keravan toimipisteessä käyttöön uusi hätäkeskusjärjestelmä ERICA.

Kyseessä on valtakunnallinen hätäkeskusohjelma, jonka tehtävänä on yhtenäistää valtakunnallista hälytystoimintaa sekä mahdollistaa ruuhkatilanteissa hätäkeskusta verkostoimalla nopea vastaaminen hätäpuheluihin ja hyödyntää uusinta teknistä osaamista hälytystoiminnassa. Kuten aina, kun otetaan uusia tietojärjestelmiä käyttöön, niiden käyttöönottoon liittyy myös ennalta arvaamattomia häiriömahdollisuuksia. Hätäkeskuslaitos ja pelastuslaitos tekivät paljon yhteistyötä ja tiedonvaihtoa käyttöönottoon liittyen sekä varautuivat korotetulla valmiudella uuden tietojärjestelmän käyttöönottoon.

Kokonaisuudessaan käyttöönotto sujui ilman suurempia ongelmia. Itse asiassa ongelmia oli huomattavan vähän ja kaikki keskeiset järjestelmät toimivat niin kuin oli suunniteltu. Hälytystoiminta sujui, kuten oli suunniteltukin ja tarvittavat yksiköt hälytettiin tarvittaville tehtäville. Kun näin suuria uusia tietojärjestelmiä otetaan käyttöön, niin niissä ilmenee aina pieniä korjaamistarpeita, mutta hyvässä yhteistyössä pelastuslaitos ja hätäkeskuslaitos ovat niitä pyrkineet ratkaisemaan. ERICA ei vielä ole läheskään täydellinen, mutta sen kehittämisen jatkuu ja olemme usean henkilön voimin mukana järjestelmän kehittämisessä sekä seuraavien versioiden suunnittelussa.

Kevytyksikköhanke

Aluehallintovirasto (AVI) on puuttunut siihen, että Helsingissä kaikkia I-riskiluokan ruutuja ei tavoiteta sisäasianministeriön ohjeen mukaisessa tavoiteajassa. Yhdessä Helsingin kaupungin johdon kanssa pelastuslaitos on ilmaissut halunsa kehittää pelastustoimintaa myöskin tällä osa-alueella. Järjestelmän nopea kasvattaminen ei ole henkilöstön saatavuuden kannalta tai taloudellisesti mahdollista. Helsingin pelastuslaitos on ollut edelläkävijä maassamme riskianalyysin tekemisessä ja riskiperustaisen toiminnan kehittämisessä, missä korvaamaton osa on ollut oma erittäin osaava tutkimustoiminta ja henkilöstö.

Helsingin pelastuslaitos on esittänyt AVI:lle ja kaupungin johdolle oman kehittämissuunnitelman seuraavaksi 10-vuotiskaudeksi. Tähän uuteen esitykseen kuuluu muun muassa niin sanottu kevytyksikkökokeilu, joka käynnistyy vuonna 2020 Konalan alueella. Kevytyksikköitä, ennen nimellä kärkiyksikkö, on toki ennenkin Suomessa kokeiltu ja ollut käytössä, mutta Helsingin toimintaympäristössä ne ovat uutta ja mielenkiintoista kehitystoimintaa. Kevytyksikköllä pyritään ennen kaikkea nopeuttamaan kohteen tavoittamista ja pelastustoiminnan aloitusviivettä, jota sitten täydennetään tarvittaessa muilla onnettomuusalueelle tulevilla yksiköillä. Kevytyksikkö ei ole sama kuin peruspelastusyksikkö, ei miehistöltään eikä suorituskyvyiltään, mutta sillä pyritään nopeuttamaan pelastustoiminnan aloittamista muun muassa kat-

tavalla tiedustelutoiminnalla. Kevytyksikkö tulee myös vastaamaan kiireellisiin ensihoitotehtäviin, jos alueen ensihoitoyksiköt ovat varattuina muihin tehtäviin. Lisäksi on tavoitteena muodostaa toimintamalli, jolla alueen asukkaat ja pelastustoimi saadaan paremmin vuorovaiikutukseen. Ehkä ketterää pienempää yksikköä on helpompi lähestyä miehistöineen kuin isompaa veljeään. Yksikön suorituskyky tulee kuitenkin olemaan varsin hyvä ja sen kehittämisessä on aktiivisesti hyödynnetty henkilöstön näkemyksiä. Toimintaa pyritään kehittämään seuraavien vuosien aikana, kun saadaan kokemuksia tämän kaltaisen yksikön suorituskyvystä ja mahdollisuuksista. Tässä kehittämisessä henkilöstöllä tulee olemaan suuri rooli.

Pelastustoimen osaston henkilöstö

Vuoden 2019 aikana oli useita henkilöstön rekrytointeja eri tehtäviin pelastustoimen osastolla. Henkilöstön määrää on onnistuttu kasvattamaan pelastustoimen osastolla hyvin suunnitelmien mukaan palomies ja ensihoitajatehtävissä. Kaikkea poistumaa ei ole kuitenkaan varsinkaan päällystön osalta saatu täysimääräisesti korvattua, johtuen oikeanlaisen henkilöstön rekrytoinnin haastavuudesta. Lisäksi pelastuskomentaja Simo Weckstenin eläköityminen aiheutti sen, että osaa tehtävistä on hoidettu sijaisuuksina ja kaikkia tehtäviä ei ole täytetty sijaisuuksien ajaksi. Palotarkastajien osalta poistuma ja rekrytointi on käytännössä jatkunut läpi koko vuoden ja on ollut haasteellista saavuttaa asetettuja tavoitteita henkilöstön vaihtuvuuden ja perehdyttämisen vuoksi.

Tutkimustoiminta

Pelastuslaitoksen toiminta ja palvelutaso perustuvat riskianalyyysiin ja tutkittuun tietoon

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen tutkimustoiminnon tehtävä on tuottaa ja koostaa tutkittua tietoa ja selvityksiä päätöksenteon, toiminnan suunnittelun ja kehittämisen tarpeisiin. Tutkimustyö perustuu sisäministeriön hyväksymiin pelastustoimen valtakunnallisiin tutkimuslinjauksiin ja toisaalta laitoksen sisältä nouseviin tietotarpeisiin. Keskeisin tutkimustoiminnon tehtävä on valmistella pelastuslaitoksen palvelutasopäätös ja dokumentoida siihen liittyvä riskianalyysi. Uuden palvelutasopäätöksen valmistelu on käynnistetty pelastuslaitoksella syksyllä 2019 ja sen on määrä astua voimaan vuoden 2021 alusta.

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen riskianalyysi valmistuu vuoden 2020 alussa

Helsingin pelastuslaitos aloitti vuonna 2018 yhteistyössä Uudenmaan maakunnan pelastuslaitosten kanssa yhteisen riskianalyysin valmistelun. Riskianalyysiä on tehty ensimmäistä kertaa yhteistyössä neljän pelastuslaitoksen kesken, joiden toimintaympäristöissä on suuria eroja. Yhteinen riskianalyysi valmistuu vuoden 2020 alussa ja sitä tullaan käyttämään yhtenäisin perustein laadittavien palvelutasopäätösten pohjana. Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyö riskianalyysin parissa tulee jatkumaan ja riskianalyysin valmistelussa on pyritty luomaan toimintamalleja, joilla riskianalyysistä muodostuisi kiinteämpi osa pelastuslaitosten päivittäistä työtä.

Näkökulmia turvallisuusviestinnän vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioimiseen

Helsingin pelastuslaitos on ollut mukana syksyllä 2018 käynnistyneessä Pelastusopiston Kohti tuloksellisempaa turvallisuusviestintää –tutkimushankkeessa, joka on tulossa päätökseen helmikuussa 2020. Hankkeen tuotokseksi on valmisteltu pelipilotti alakoululaisten turvallisuuskasvatukseen. Yhtenä hankkeen useista osajulkaisuista oli Helsingin pelastuslaitoksen valmisteleva kirjallisuuskooste julkisten palveluiden ja erityisesti turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden teoriasta sekä turvallisuusviestinnän vaikutuksia arvioineista tutkimuksista. Keskeisenä viestinä julkaisussa oli, että pelastustoimen tulisi systemaattisemmin seurata toiminnalle asetettuja vaikutus- ja vaikuttavuustavoitteita ja toimintaympäristön turvallisuuden kehittymistä viestintäsuoritteiden yhteismittaisen seurannan lisäksi.

Paikkatieto- ja data-analyysistä työkaluja onnettomuusriskien ennustamiseen

Helsingin pelastuslaitos pitää tiivistä yhteyttä Pohjoismaiden suurten pelastuslaitosten kanssa. Vuodesta 2015 asti pelastuslaitokset ovat tehneet myös tutkimuksellista yhteistyötä. Pelastuslaitosten data-analyytikot valmistelevat vuosittain pelastusjohtajille esityksen toiminnan tunnusluvuista ja tarkempaa analyysia vuosittain vaihtuvasta teemasta.

Erityisesti työryhmässä on jaettu kokemuksia data-analyysin hyödyntämisestä pelastustoimessa, erityisesti paikkatiedon osalta. Helsingin pelastuslaitoksen tutkimuspäällikkö piti keväällä 2019 Tukholman pelastuslaitoksen isännöimässä BRAND-konferenssissa esityksen paikkatieto- ja data-analyysin hyödyntämisestä pelastustoimessa. Saman sisältöinen esitys pidettiin myös alkukesästä Pelastusopiston tutkimuspäivillä. Paikkatieto- ja data-analyysia voitaisiin pelastustoimessa hyödyntää paljon nykyistä tehokkaammin ja ulkomailla hyödynnetään jo esimerkiksi edistyneitä onnettomuusriskien ennustemalleja. Keskeisiä toimialalta vaadittavia toimenpiteitä Suomessa ovat tiedon jakamiseen ja hyödyntämiseen soveltuva nykyaikainen alusta ja työkalut sekä valvonnan ja turvallisuusviestinnän suoritteiden kansallisen tietokannan perustaminen.

Valvontatyö sekä turvallisuusviestintä ja -koulutus

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtäväkenttä muodostuu viranomaisvalvonnan osalta muun muassa palotarkastuksista, asuintalojen valvonnasta, kemikaalivalvonnasta, yleisötapahtumien valvonnasta sekä rakenteellisen paloturvallisuuden neuvonnasta ja ohjauksesta. Turvallisuuskoulutusta annetaan kurssimuotoisesti ja turvallisuusviestintää tehdään niin tapahtumissa kuin sosiaalisessa mediassa. Toiminnan suunnittelun ja kehittämisen tueksi tehdään riskianalyysejä ja palontutkintaa. Vuonna 2019 valvontaa ja turvallisuusviestintää ja -koulutusta kehitettiin aikaisempaa tiiviimmin yhdessä muiden Suomen pelastuslaitosten kanssa. Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa järjestettiin yhteistä teemavalvontaa sekä jatkettiin toiminnan kehittämistä; huomionarvioista kuitenkin on, että suuri osa Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisestä kehitys- ja yhdenmukaistamistyöstä on siirtymässä onnettomuuksien ehkäisyn osalta valtakunnalliseksi.

Valvontatyötä tehtiin Helsingissä vuonna 2019 valvontasuunnitelman mukaisesti ja turvallisuusviestintää ja -koulutusta annettiin erillisen viestintäsuunnitelman mukaisesti. Yhteensä vuoden aikana tehtiin 842 määräaikaista palotarkastusta ja 755 muuta valvontakäyntiä. Jälkitarastuksia tehtiin 212 kappaletta ja dokumenttijälkivalvontoja 822 kappaletta. Valvontaa sekä asiantuntijapalveluita tehtiin yhteensä 7865 kappaletta. Turvallisuusviestintää annettiin vuoden aikana yhteensä hieman alle 60 000 henkilölle.

Yleisötapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta – tapahtumakaupungin kehittäminen jatkuu

Tapahtumien järjestäminen Helsingissä jatkui edellisten vuosien tapaan vilkkaana. Samanaikaiselta yleisömäärältään suurimmat tapahtumat olivat Helsingin Uusi-vuosi -tapahtuma Kansalaistorin ympäristössä sekä Malmin lentoasemalla järjestetyt Ed Sheeran -konsertit. Näiden lisäksi vuoden aikana järjestettiin monenlaisia tapahtumia ympäri kaupunkia niin sisä- kuin ulkotiloissa. Tapahtumat vaihtelivat muutaman sadan kävijän kokoisista kaupunginosajuhlista kymmenien tuhansien kävijöiden festivaalitapahtumiin.

Pelastuslaitoksen valvomien yleisötapahtumien ja tilapäismajoitusten lukumäärä kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Yleisötapahtumiin ja tilapäismajoituksiin liittyviä valvontatoimenpiteitä tehtiin vuoden aikana yhteensä 988 kappaletta. Vuoden aikana arvioitiin 644 yleisötapahtuman pelastussuunnitelmaa sekä tehtiin tarkastuksia 48 tapahtumaan ja 48 tilapäismajoituskohteeseen. Erilaisia tapahtumiin ja tilapäismajoituksiin liittyviä ilmoituksia, kuten tilapäismajoitusilmoituksia, kemikaali-ilmoituksia sekä tehosteiden ja ilotulitteiden käyttöilmoituksia käsiteltiin 248 kappaletta. Tämän lisäksi annettiin

lausuntoja muille viranomaisille (31 kpl), osallistuttiin tapahtumien järjestämiseen liittyviin neuvotteluihin, suoritettiin tapahtuma-aikaista valvontaa sekä annettiin muuta ohjausta ja neuvontaa niin tapahtuman järjestäjille kuin sidosryhmille.

Vuoden aikana pelastuslaitos osallistui Helsingin kaupunkistrategian mukaiseen tapahtumallisuuden kehittämistyöhön sekä erilaisiin hankkeisiin uusien tapahtuma-alueiden kartoittamiseksi, uusien tapahtumakonseptien luomiseksi sekä tapahtuma-alueiden kehittämiseksi. Valtakunnallisesti yleisötapahtumien kehittämistyöhön osallistuttiin pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijaverkoston sekä Työ- ja elinkeinoministeriön Luvat ja valvonta -hankkeen tapahtumajärjestämisen palvelukokonaisuuden valmistelutyön kautta.

Pelastuslaitoksen tapahtumatiimi suoritti alkuvuodesta teemavalvontaa alueellaan niin sanottujen pako- huoneiden poistumisturvallisuuteen liittyen. Tarvekartoitus ja valvonta toteutettiin sisäministeriön pyynnöstä ja sen taustalla oli Puolassa tammikuun 2019 alussa pako- huoneessa tapahtunut tulipalo, jossa kuoli viisi henkilöä. Pako- huoneita tarkastettiin 19 kappaletta. Tarkastuksella valvottiin toiminnanharjoittajan omatoimista varautumista hätätilanteissa toimimisen, ensiapujärjestelyiden sekä alkusammutusvalmiuden osalta sekä tilojen poistumisjärjestelyjä. Kaikissa kohteissa havaittiin puutteita.

Rakenteellinen paloturvallisuus – isojen rakennushankkeiden vuosi

Helsingissä oli käynnissä vuoden 2019 aikana useita merkittäviä rakennushankkeita. Muun muassa Pasilan Tripla, Kalasataman tornit ja Olympiastadionin remontti. Lisäksi huomattava määrä rakentamista tapahtui esimerkiksi Kuninkaan Tammen, Kalasataman sekä Jätkäsaaren asuinalueilla.

Pelastusviranomaisella on keskeinen rooli uudisrakentamisen palo- ja pelastusturvallisuuden varmistamisessa yhteistyössä muiden viranomaisten sekä suunnittelijoiden kanssa. Vuoden aikana pelastuslaitoksella tehtiinkin 1 484 erilaista rakenteellisen paloturvallisuuden neuvontaan liittyvää toimenpidettä, joista 357 oli erilaisia rakennus- ja käyttöönottovaiheeseen liittyviä erityisiä palotarkastuksia. Tämän lisäksi annettiin neuvontaa suunnittelijoille, rakentajille, kaavoittajalle ja rakennusvalvonnalle sekä tarkastettiin erilaisia asiakirjoja ja suunnitelmia.

Vuoden 2019 osalta erityisen merkittävää oli valtakunnallisten tulkintojen ja käytänteiden yhdenmukaistamistyön käynnistäminen pelastuslaitosten kesken. Yhdenmukaistamistyön aloitukseen vaikutti oleellisesti pelastuslaitosten kumppanuusverkoston työryhmien käynnistyminen sekä rakennusvalvontojen osallistuminen yhdenäisten paloturvallisuuskorttien laatimiseen.

Paloriskiasuntojen valvonta – ilmoitusmäärät nousussa

Pelastuslaitos vastaanotti vuonna 2019 asumiseen liittyviä onnettomuusriski-ilmoituksia 143 kappaletta. Tehtyjen ilmoitusten perusteella tehtiin asuntojen palotarkastuksia ja annettiin neuvontaa eri tahoille, kuten sosiaali-toimelle, viranomaisille ja taloyhtiöiden edustajille.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valtakunnallisen paloriskihankkeen valmistuttua jatkettiin käytäntöjen ja toimintatapojen työstämistä Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa. Pelastuslaitoksen sisäistä ilmoitusmenettelyä operatiiviselta puolelta valvonnalle uudistettiin alipäällystöoppilain kehittämishankkeessa. Menetelmän työstäminen jatkuu vuonna 2020. Paloriskiasuntojen valvonnan kehitystyö oli edellisvuotta vähäisempää, koska toiminnossa keskityttiin pääasiassa tulleiden ilmoitusten käsittelyyn.

Vaarallisten aineiden ja kemikaalien valvonta – tiiviimpää ja tehokkaampaa yhteistyötä valtakunnallisesti

Vuotta 2019 jaksotti erityisesti valtakunnallisen ja pääkaupunkiseudun yhteistyöverkoston tiivistyminen. Pelastuslaitoksen kemikaaliturvallisuuden asiantuntija osallistui useisiin työryhmiin, joista merkittävimpiä olivat esimerkiksi pelastustoimen kumppanuusverkoston, Suomen Standardisoimisliiton, Tukesin, Työ- ja elinkeinoministeriön turvallisuustekniikan neuvottelukunnan ryhmät. Näissä ryhmissä pelastustoimen asiantuntijat toivat alan näkemystä ja osaamista esimerkiksi kansallisiin standardeihin ja viranomaisohjeistuksiin. Yhteistyötä tehtiin myös elinkeinoelämän etujärjestöjen, kuten Kaupan liiton, kanssa.

Viranomaisyhteistyötä jatkettiin Tukesin tarkastajien, ympäristötarkastajien ja rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Muiden viranomaisten kanssa tehtiin yhteistarkastuksia ja sovittiin yhteisiä tulkintoja asiakasrajapinnassa. Pelastuslaitoksen kemikaalitiimin tehtäviin kuuluivat myös pelastuslaitoksen lausuntojen valmistelu koskien esimerkiksi teollisuuskohteiden rakentamista ja lainsäädännön muutoksia.

Pelastuslaitos käsitteli vuoden aikana 74 kemikaali-ilmoitusta ja suoritti muun muassa ilotulitteiden myyntipaikkojen valvontaa. Ilotulitemyyntipaikkojen määrä on Helsingin alueella laskenut vuodesta 2016 alkaen joka vuosi ja vuonna 2019 niitä oli enää 48 kappaletta. Lisäksi vuoden aikana jatkettiin edellisenä vuonna aloitettua jakeluasemien tarkastuskierrosta. Jakeluasemien keskittelyllä valvontakierroksella päivitettiin pelastuslaitoksen tiedot jakeluasemista, koska aikaisemmilla tarkastuksilla havaittiin, että osassa jakeluasemia päätösten tiedot olivat jopa kymmeniä vuosia vanhoja. Alkuperäiset päätök-

set ovat usein paperiarkistossa, eikä niitä ole saatettu ajan tasalle tietojärjestelmiin siirrettyä. Keskitetyn tarkastuskierroksen yhteydessä jakeluasemilla suoritettiin määräaikaista palotarkastuksia.

Nuohous – lausuntojen määrä laskenut lakiuudistuksen jälkeen

Paloturvallisuuden kannalta tärkeintä nuohouksen osalta on nuohouspalvelujen säännöllinen käyttäminen. Rakennuksen omistajan ja haltijan velvoite huolehtia tulisijojen ja savuhormien säännöllisestä nuohouksesta on säilynyt entisellään lakiuudistuksesta huolimatta, samoin nuohouksen määrävälit. Helsingin alueella toimi vuonna 2019 Nuohousalan Keskusliiton mukaan edellisvuoden tapaan kuusi yksityistä nuohousalan yrittäjää.

Nuohoojien lähettämien nuohouslausuntojen määrä oli 39 kappaletta. Pääsääntöisesti nuohoojien havaitsemat puutteet kohdistuivat savuhormien tiiveyteen. Lisäksi joissain tapauksissa puutteita havaittiin tulisijoissa sekä kattojen turvalaiteissa. Nuohoukseen liittyvien korjausmääräysten jälkivalvontaa tehtiin 7 kappaletta. Jälkivalvonta liittyi korjausmääräysten noudattamisen toteuttamiseen asiakkaiden lähettämien selvitysten perusteella. Nuohouslausuntojen lisäksi asiakkaille annettiin ohjeistusta ja neuvontaa nuohoukseen liittyen. Toiminnan kehittämisen osalta uudistettiin pelastuslaitoksen nuohousosion nettisivuja sekä laadittiin nuohoojille vikailmoituslomake.

Palon- ja onnettomuudentutkinta – palokuolemien määrä ennätysellisen alhainen vuonna 2019

Vuonna 2019 kuoli kolme ihmistä tulipalon seurauksena, mikä on ennätysellisen vähän. Edellisen kerran Helsingissä on päästy samoihin lukumääriin tasan kaksi vuosikymmentä sitten vuonna 1999.

Tupakointi oli yleisin syytymisyys vuoden 2019 tulipaloissa, joissa tapahtui vakavia henkilövahinkoja. Tupakoinnista lähtenyt tulipalo katsotaan tuottamukselliseksi teoksi, johon liittyy huolimattomuutta tai varomattomuutta tulen käsittelyssä. Kaikki vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneet tulipalot tapahtuivat asuinrakennuksissa. Tupakointi arvioitiin olevan syytymisyys kaikissa kolmessa palokuolematapauksessa. Palokuolleista kaksi oli miehiä ja yksi nainen. Paloissa kuolleet miehet olivat 53-59-vuotiaita, yksin asuvia ihmisiä. Palossa kuollut nainen oli 74-vuotias ja liikuntarajoitteinen. Vakavan loukkaantumisen aiheuttaneita tulipaloja oli neljä, joista kahden syytymisyys on myös tupakointi. Yhden syytymisyys on todennäköisesti ollut tahallinen teko ja yksi tulipalo lähti kynttilän polttamisesta. Tulipaloissa vakavasti loukkaantuneet olivat palokuolleita nuorempia, 34-66-vuotiai-

ta. Vakavasti loukkaantuneista kaksi oli naisia ja kaksi miehiä.

Helsingissä palontutkintaselosteita täytettiin PRONTO-järjestelmään kahdeksan kappaletta. Palontutkintaa ohjaava valtakunnallinen pelastuslaitosten Palontutkinta 2020 -työryhmä ei ollut asettanut erillisiä teematutkintoja vuodelle 2019. Palontutkintaryhmän jäsenet osallistuivat kahteen pelastuslaitoksen sisäisen selvitystyöryhmän toimintaan. Ensimmäinen sisäinen selvitys tehtiin 12.6.2019 Leskirouva Freytaginkujalla tapahtuneesta tulipalosta, joka johti viiden palomiehen loukkaantumiseen. Toinen sisäinen selvitys tehtiin 11.8.2019 Naistenlinikalla tapahtuneesta tulipalosta.

Myös palontutkinnassa Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyö on vuonna 2019 ollut avainasemassa. Kuluneen vuoden aikana Uudenmaan pelastuslaitoksille laadittiin yhteinen palontutkinnan toimintaohje, jonka tarkoitus on yhtenäistää palontutkinnan toimintamallit Uudenmaan alueella sekä lisätä yhteistyömahdollisuuksia eri pelastuslaitosten kesken. Toimintaohjeessa määritellään palontutkinnan perusteet, tarkoitus, tutkittavat tulipalot sekä se milloin, miten ja millä laajuudella palontutkinta suoritetaan. Lisäksi toimintaohjeeseen on kirjattu tavoitteet palontutkinnan kautta saatavien tulosten hyödyntämisestä ja raportoinnista pelastuslaitoksilla.

Paloilmoittimien valvonta – automaattisilla palo ilmoituksilla havaittiin vuoden aikana viisi rakennuspaloa

Helsingissä on hätäkeskukseen liitettyjä automaattisia palo ilmoittimia noin 2 300 kappaletta. Laitteistoja on erilaisissa rakennuksissa ja kohteissa yksittäisestä pienestä autohallista kortteliin kokoiseen kauppakeskukseen tai liikennetunneliin. Uusia laitteistoja tulee vuosittain lisää sekä nykyisiä uusitaan ja puretaan. Helsingissä laitteistojen tekemien palo ilmoitusten määrä oli vuonna 2019 yhteensä noin 2 400 kappaletta ja niitä tuli noin 1 200 eri palo ilmoitinkohteesta. Automaattisilla palo ilmoituksilla havaittiin vuoden aikana viisi rakennuspaloa sekä 46 rakennuspalovaaraa, erheellisiä ilmoituksista oli noin 95 prosenttia.

Pelastuslaitos on tehnyt palo ilmoittimien valvontaa laitteiston suunnittelu-, käyttöönotto- ja käyttövaiheessa. Rakenteellisen paloturvallisuuden neuvontatyössä valvotaan vuosittain laitteistojen suunnittelua sekä laitteiston käyttöönottoa rakennuksen valmistumisen yhteydessä tehtävillä erityisillä palotarkastuksilla. Käytössä olevien palo ilmoittimien valvontaa tehdään määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä ja asiakirjavalvontana, jossa valvotaan laitteistojen tarkastuslaitosten määräaikaistarkastusten puutteita. Laitteistojen pitkäaikaisissa irtikytkenöissä ja vikaantumisissa pelastuslaitos on antanut neuvontaa sekä laitteistojen purkamiseen on otettu kantaa.

Laitteistojen määrät kasvavat ja valvottavat kohteet ovat yhä suurempia sekä niiden toiminnot lisääntyvät ja automaatoituvat. Lisäksi kohteisiin tulee paljon muitakin laitteistoja, joita pelastuslaitos käyttää kohteessa tarvittaessa.

Erheellisiin palo ilmoituksiin ja niiden vähentämiseen annettiin vuoden aikana neuvontaa yksittäisiin kohteisiin, vaikkakin pääasiallisena keinona on käytetty ERHEmaksua. ERHE-tehtävästä peritään maksu vuoden aikana tulleesta kolmannesta erheellisestä tehtävästä lähtien, mikäli ennen laskun lähettämistä kohteeseen on lähetetty korjauskehoitus toisesta ERHE-tehtävästä kuluneen vuoden aikana. Erheellisistä palo ilmoituksista laskuttaminen perustuu lakiin ja sen tulee vastata pelastuslaitokselle ai-

Naistenklinikan jätehuoneen tulipalo, jossa savukaasut levisivät useampaan kerrokseen avoimena olevien parvekeovien takia.

Kuolemaan johtanut tulipalo. Uhrin asunnossa oli suuri määrä roskaa ja muuta palokuormaa.

heutuneita kokonaiskustannuksia. Laskuja lähetettiin vuonna 2019 noin 1 000 kappaletta, 414 eri kohteeseen. Korjauskehotuksia lähetettiin 246 kappaletta. Vuonna 2019 ERHE-maksun suuruus oli 770 euroa.

Erheellisten paloilmoitusten määrät eivät ole laskussa tehdyistä valvontatoimenpiteistä huolimatta. Pelastuslaitos tulee kehittämään ja vahvistamaan vuonna 2020 paloilmoittimen valvontaa. Tavoitteena on tehdä kohteiden ja yhteistyötahojen kanssa enemmän yhteistyötä ja kohdekohtaista neuvontaa. Lisäksi valmistellaan toimenpiteitä, joilla voitaisiin parantaa pelastuslaitoksen valvontaa ja neuvontaa myös muiden laitteistojen osalta.

Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely – uusia toimintamalleja

Helsingissä on noin 340 hoitolaitosta sekä palvelu- ja tukiasumisen kohdetta, joiden on lain mukaan laadittava poistumisturvallisuusselvitys. Pelastuslaitos arvioi poistumisturvallisuusselvitykset ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin esimerkiksi edellyttämällä toiminnanharjoittajaa kehittämään kohteen poistumisturvallisuutta.

Vuonna 2019 Helsingissä suoritettiin määräaikaista palotarkastuksia 89 poistumisturvallisuusselvitykselle kohteeseen. Hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteiden määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä valvotaan muun muassa kohteiden poistumisturvallisuuden tasoa ja ajantasaisuutta. Lisäksi pelastuslaitoksella kehitettiin poistumisturvallisuusselvitysten arviointeihin liittyviä toimintamalleja sekä niihin liittyvien määräysten noudattamisen valvontaa. Poistumisturvallisuuden arviointeihin liittyviä toimintamalleja kehitettiin ja yhtenäistettiin myös yhteistyössä pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten kanssa.

Asuintalojen valvonta – muutosten vuosi

Vuonna 2019 tehtiin suuria muutoksia Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen tapaan valvoa asuinrakennuksia. Käytössä ollut paloturvallisuuden itsearviointitoimintamallia kehitettiin pelastusviranomaiselle kustannustehokkaammaksi. Kehitystyön keskeisenä tavoitteena oli myös palvelun asiakaslähtöisyyden kehittäminen. Tarkoituksena on ollut luoda työkalu, jota taloyhtiöt voivat käyttää osana jatkuvaa turvallisuustyötään myös ilman pelastusviranomaisen erillistä pyyntöä. Työtä tehtiin paljon pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten kanssa yhteistyössä ja kehitettyjä toimintamalleja sovelletaan osin myös muissa Uudenmaan pelastuslaitoksissa.

Uuden toimintamallin kehittämisen lisäksi vuonna 2019 tehtiin paljon työtä aiempien vuosien aikana aloitettujen valvontaprosessien loppuun saattamiseksi. Kesken jääneet prosessit priorisoitiin ja niihin tehtäviä toimenpiteitä kohdennettiin riskiperusteisesti. Tärkeänä tavoitteen

na oli vuosina 2014–2018 tehtyjen valvontatoimenpiteiden saattaminen vertailukelpoiseen muotoon uuden toimintamallin kanssa.

Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointiin osoitettua henkilöresurssia vähennettiin ja toimintoon liittyviä hallinnollisia toimenpiteitä kevennettiin vuonna 2019. Toiminnossa työskentelevien ydintehtävät keskittyvät prosessiin liittyvään neuvontaan ja ohjaukseen sekä valvontaresurssien kohdentamiseen. Toiminnon tavoitteena on saada mahdollisimman moni helsinkiläinen taloyhtiö suorittamaan itsearviointi.

Turvallisuusviestintä – isojen messutapahtumien vuosi

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän tavoitteena on edistää onnettomuuksien ehkäisyä, erilaisiin riskeihin varautumista sekä oikeaa toimintaa hätätilanteissa. Turvallisuusviestintää toteutetaan erilaisten turvallisuuskoulutusten, neuvonnan ja yleisötapahtumien avulla. Vuonna 2019 turvallisuusviestintää annettiin yhteensä 58 292 henkilölle. Tavoitettu henkilömäärä kasvoi yli 60 prosentilla edellisvuodesta, mikä selittyy pääosin isoilla messutapahtumilla, joihin osallistuttiin edellisvuosia enemmän. Esimerkkeinä voidaan mainita 112-päivän tapahtuma keskustakirjasto Oodissa, Uudenmaan alueen pelastuslaitosten yhteinen messuosasto Lapsimessuilla sekä HelPen ja sopimuspalokuntien kanssa yhteinen messuosasto Tubecon-messuilla.

Lasten ja nuorten turvallisuusviestintään liittyvien kumppanuuksien ja toimintamallien toteuttamista jatkettiin ja kehitettiin suunnitelmallisesti. Paloturvallisuusviikolla pilotoitiin esikouluikäisille suunnattua teemaviikkoa, jonka aikana tavoitettiin 2 415 esikoululaista. Nelosluokkalaisten asemavierailut ovat vakiinnuttaneet paikansa koulujen ohjelmassa ja vuonna 2019 tavoitettiin 4 025 neljäsluokkalaista. Valtakunnallinen NouHätä!-pelastustaitokampanja puolestaan tavoitti 4 236 yläkoululaista. Lisäksi käynnistettiin nuorisotalo-pilotti, jossa pelastusyksikkö vieraillee paikallisella nuorisotalolla. Toimintamalli käynnistettiin yhden työvuoron voimin ja sitä on tarkoitus laajentaa vuoden 2020 aikana.

Erilaisia turvallisuuskoulutuksia aikuisväestölle toteutettiin 356 ja niihin osallistui 8 635 henkilöä. Palomuseossa vieraili noin 3 200 henkilöä tutustumassa Helsingin pelastustoimen historiaan ja saamassa turvallisuustietoa. Pelastuslaitos osallistui myös aktiivisesti alueelliseen ja valtakunnalliseen turvallisuusviestinnän kehitystyöhön erilaisten työryhmien, verkostojen ja hankkeiden kautta.

Ensihoito

Ensihoidon yksikköhälytysmäärä kääntyi kasvuun Hätäkeskuksen ERICA-tietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen, kasvu noin kolme prosenttia edelliseen vuoteen 2018 verrattuna. Toukokuussa 2019 Helsingin pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun resursseja lisättiin ja EHE1322-valmius muuttui ympärivuorokautiseksi. Yksikön käyttöönotto toi tarvittavaa lisävalmiutta keskustan alueelle.

Osaamisenhallinnan osalta vuoden aikana järjestettiin perehdytyskurssi 13. ja 14. Taloon rekrytoitiin 10 ensihoitajaa ja 19 pelastajaa, uusia pelastajia on koulutettu ensihoitoon. Lisäksi järjestettiin perus- ja hoitotason täydennyskoulutukset suunnitellusti, lääkäriyksikön perehdytyskurssi, kenttäjohtajien täydennyskoulutus, hoitotason työssäohjaus (Kriisipäivystys ja HE 10). Oppisopimusryhmä (PK40) valmistui PT-ensihoitajiksi ja oppisopimusryhmä (PK41) aloitti PT-ensihoitajakoulutuksensa. Myös PK42:n ensihoitajakso alkoi. Ensihoidon osaamisen hallinnan kehittämishanke pilotoitiin keväällä 2019, ja sen kouluttajatiimiin rekrytoitiin sisäisesti yhteensä seitsemän perus- ja hoitotason ensihoitajaa. Hankkeen alkuperäinen tavoite oli kehittää ensihoidon työvuorokoulutusten pedagogiikkaa ja didaktiikkaa. Vuonna 2020 hanketta jatketaan ja laajennetaan siten, että tiimi tuottaa koulutusmateriaalia ja menetelmiä myös muihin ensihoidon koulutuksiin.

Ensihoidon hoidolliset tulokset ovat edelleen kansainvälistä kärkeä. Yhteistyö HUS:in kanssa ja osaamisen kehittäminen tarkoittaa suuronnettomuusvalmiuden kehittämistä koko HYKS:in alueella. Suuronnettomuus-kartta-

harjoitukseen (ETS) osallistui ensihoidon lisäksi pelastustoimi. Ensihoito oli vuoden aikana kehittämässä HUS:in laatu- ja potilasturvallisuustyöryhmää ja ensihoidon laatua ja potilasturvallisuutta.

Muun muassa seuraavat hankkeet toteutuivat vuoden 2019 aikana:

- Pätijä-hankkeeseen osallistuminen. Yhteistyö kotihoidon ja palvelutalojen kanssa ja tavoitteena parantaa palveluketjua ja näissä paikoissa toimivien henkilöiden osaamista hätätilanteissa.
- Profile Oy toimitti Helsingin pelastuslaitokselle kaksi uutta ambulanssia, Käpylän asemalle HE1342 ja Suomenlinnan asemalle HE1381. Aiempien hankkeiden mukaisesti henkilöstö oli vahvasti mukana suunnittelemassa ambulanssien rakenteita, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin kaupunkimaisen ensihoitopalvelun tarpeisiin ja tarjoaisivat mahdollisimman ergonomiset työskentelyolosuhteet henkilöstölle.
- Suomen EU-puheenjohtajuuskausi työllisti merkittävästi Helsingin ensihoitopalvelua.
- Venäjän presidentin vierailu Helsingissä 21.8.2019 aiheutti tarpeen ensihoitopalvelun merkittävään lisäresursointiin valtiovierailun ajaksi.
- Pelastuslaitoksella oli vuoden 2019 aikana 174 harjoittelijaa ja tutustujaa eri oppilaitoksista sekä yhteistyötahoilta.
- Merlot Medi -suuronnettomuussovelluksen päivitys uuteen versioon.

Varautuminen

Pelastuslaitos johtaa ja sovittaa yhteen pelastustoimintaan varautumista ja siihen kuuluvien sidosryhmien toimintavalmiutta vakaviin Helsingin turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin. Tällä toimintavalmiudella tarkoitetaan valmiutta suojata ja pelastaa ihmisiä, omaisuutta sekä ympäristöä vakavissa häiriötilanteissa ja sotilaallisen voimankäytön muodostamassa väestönsuojelutilanteessa.

Poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun varautumista pelastuslaitoksessa koordinoi varautumisen toiminto. Varautumisen toiminnossa työskenteli vuoden 2019 aikana toiminnosta vastaava varautumispäällikkö, neljä väestönsuojelusuunnittelijaa, yksi johtava valmiussuunnittelija sekä yksi koordinaattori. Loppuvuodesta toiminnon sisällä tapahtui eläköitymisen, virkavapaan sekä uudelleen järjestelyjen vuoksi muutoksia henkilöstökokoonpanossa.

Vuoden 2019 keskeisimmät suunnitelmapäivitykset olivat kaupungin väestönsuojeluorganisaatiota ja järjestelyjä koskevan suojelusuunnitelman sekä pelastuslaitoksen oman valmiussuunnitteluprosessin uudelleenorganisoinnin vieminen käytäntöön sekä päätöksentekoon. Suojelusuunnitelma vahvistettiin pelastuslautakunnassa kesäkuussa kaupunginhallituksen aiemmin talvella vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnittelun, huoltovarmuuden ja jatkuvuudenhallinnan prosessissa edettiin pääosin prosessin suunnitelman mukaisesti. Prosessi tuotti vuoden mittaan lukuisia suunnitelmia, kartoituksia ja toimenpideasiakirjoja. Näistä tärkeimpänä valmistui kommentointivaiheeseen pelastuslaitoksen jatkuvuudenhallintasuunnitelma (valmiussuunnitelma).

Prosessiin kuuluva valmiustyöryhmä kokoontui muutaman kerran vuoden 2019 aikana, vaikka kokoonpanossa tapahtui useita muutoksia. Valmiustyöryhmätyö ei tämän vuoksi voinut edetä suunnitellulla tavalla.

Pelastuslaitoksen sisäiseen tiedotuslehteen Palopostiin laadittiin neljä artikkelia tarkoituksena lisätä henkilöstön tietämystä varautumisesta, häiriötilanteista, huoltovarmuudesta ja jatkuvuudenhallinnasta.

Valtakunnalliset ja Etelä-Suomen alueelliset maanpuolustuskurssit olivat perinteiseen tapaan pelastuslaitoksen vieraana ja luentoja pidettiin yhteensä neljälle valtakunnalliselle ja yhdelle alueelliselle maanpuolustuskurssille. Muita Helsingin pelastustoimen varautumiseen liittyviä luentoja ja vierailuja toteutettiin tarpeen ja pyyntöjen mukaisesti sidosryhmien edustajille ja ulkomaalaisille vieraille vuoden aikana. Vuoden 2019 aikana etenkin kalliosuojat olivat laajan kiinnostuksen kohteena. Näistä mainittakoon, että myös ulkomaiselle medialle sekä eri viranomais- ja julkissektorin toimijoille järjestettiin tutustumisia väestönsuojaamisen yleisiin järjestelyihin.

Vuonna 2016 toimintansa aloittanut sopimuspalokuntien toiminnanohjauksen varautumisen työryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Työryhmän keskei-

senä tehtävänä on ylläpitää ja kehittää sopimuspalokuntien henkilöstön sotilaallisesta reservistä varaamiseen liittyviä toimintatapoja, periaatteita ja käytäntöjä. Lisäksi on aloitettu sopimuspalokuntien valmiussuunnittelun kehittäminen.

Joulukuussa 2019 allekirjoitettiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja pelastuslaitoksen välinen sopimus, missä Maanpuolustuskoulutusyhdistys sitoutuu koulutamaan sijoittamattomasta sotilaallisesta reservistä ja muista vapaaehtoisista koottua käyttöhenkilöstöä Helsingin kaupungin omistamiin kalliosuojoihin poikkeusolojen varalle. Koulutusten sisällön suunnittelua ja kehittämistä sekä koulutettujen vapaaehtoisten sijoittamiseen liittyviä periaatteita tehdään yhdessä eri osapuolien kanssa.

Pelastuslaitos osallistui edellisten vuosien tapaan asiantuntijana kaavoituksen valmisteluun sekä kalliosuojarakennus- ja perusparannushankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen Helsingissä. Varautumisen toiminnosta oli myös yksi väestönsuojelusuunnittelija laitoksen edustajana pelastuslaitosten kumppanuusverkoston varautumistyöryhmässä.

Helsingin kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikön yhteyshenkilönä pelastuslaitoksen puolelta on vuoden 2016 alusta ollut nimettyä varautumisen toiminnasta yksi henkilö.

Väestönsuojeluun liittyviä taustaselvityksiä tehtiin sisäministeriölle, kaupungin eri viranomaisille ja yksityisille rakentajille. Edellisvuosien tapaan annettiin myös asuintalojen sekä yritysten ja laitosten omatoimiseen varautumiseen liittyvää asiakasneuvontaa.

Helsingin pelastuslaitoksen väestönsuojelumuseo oli vuoden 2019 aikana avoinna yleisölle lauantaisin. Säännöllisten aukiolojen lisäksi museolla järjestettiin tilattuja esittelykierroksia ja koulutustilaisuuksia. Museon aukiolosta, opastoinnista, tilatuista esittelykierroksista ja koulutustoiminnasta vastasivat Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen vapaaehtoiset jäsenet yhteistoimintasuojelumuksen mukaisesti.

Jokavuotinen Helsingin väestönsuojelun perinneyhdistyksen seminaari järjestettiin vuonna 2019 kutsuvierasseminaarina 80-vuotisen taipaleen kunniaksi keskustakirjasto Oodissa.

Kaupunginmuseon Mieliala 1939–1945 -näyttelyn järjestelyiden tukeminen yhdessä väestönsuojelumuseon kanssa toteutettiin vuoden 2019 aikana.

Osaamisenhallinta pelastuslaitoksessa

Jatkuva muutos toimintaympäristössämme näkyy pelastusalallakin kaikilla työn eri osa-alueilla, kuten työn kohteessa, sisällössä, prosesseissa, organisoinnissa, välineissä, toimintamalleissa, sidosryhmäympäristössä ja hallinnossa – samanaikaisesti ja monimuotoisesti. Muutoksessa ja kehittymisessä on perimmältään kysymys ihmisten oppimisesta. Edistyvä osaaminen mahdollistaa kehityksen ja siihen liittyvät muutokset. Toisaalta jonkin työn osa-alueen muutos muuttaa nykyistä osaamista riittämättömäksi ja haastaa uuden osaamisen hankkimiseen.

Helsingin pelastuslaitoksessa oppiminen on kiinnitetty työyhteisön kulttuuriin ja laitoksen tavaksi toimia. Laitoksen oma oppilaitos, päivittäinen työvuorokoulutus, yhteinen työ ja sen tekemisen pohtiminen yhdistettynä toimintaympäristön muutoksiin ja niiden asettamiin haasteisiin luovat oppimiselle ja osaamisen kehittämiseksi suotuisan ympäristön. Yhteinen tutkiskelu koskee näin arjen rutiineja sekä yllättäviä poikkeamiakin.

Pelastuslaitoksen osaamisenhallinnon toiminto rakentui 2014 organisaatiouudistuksessa aiemman Helsingin Pelastuskoulun ympärille kuitenkin siten, että uusia vastuualueita liitettiin toimintaan. Samalla koulusta ja uusista ohjattavista vastuualueista muodostettiin pelastuslaitoksen Osaamiskeskus.

Osaamiskeskuksen henkilöstö

Osaamiskeskuksessa vuoden 2019 lopussa työskenteli rehtori, henkilöstön kehittämisspällikkö, kaksi palomes-taria, yksi vanhempi opettaja, kolme harjoitusmestaria, kolme nuorempaa harjoitusmestaria, varautumisopettaja, pelastusopiston kanssa yhteinen varautumisen opettaja, harjoitusalueestari, hallintosihteeri sekä toimitilahuoltaja (Palmia).

Pelastuskoulun rehtorina toimi edelleen Matti Waitinen. Pelastusopiston kanssa tehtävän yhteistyön konkreettisuutena koulun opettajakunnassa työskenteli ajalla

1.1.–31.12. vanhempi opettaja Petri Huupponen, jonka työpanoksesta puolet ohjautui Pelastusopiston Etelä-Suomen varautumiskoulutukseen ja puolet Helsingin väestönsuojelu- ja varautumiskoulutuksen järjestämiseen.

Pelastuskoulu – osa Osaamiskeskusta

Koulussa oli toimintavuoden 2019 aikana virkatutkintokoulutuksessa kolme pelastajakurssia (kurssit 41, 42 sekä 43) ja alipäällystökurssi 9. Pelastuskoulun virkatutkintokoulutuksen koordinoinnista ja toteutussuunnittelusta vastasi vuonna 2019 palomestari Jari Lempinen.

Koulutettavapäiviä virkatutkintokoulutuksesta kertyi vuoden aikana yhteensä 7 620 päivää.

Osaamiskeskus jatkoi laitoksen lääkintäyksikön ja Stadin ammatillisen oppilaitoksen kanssa vuoden 2011 ensihoitoasetuksen mukaisen valmistuvien pelastajien jatkokoulutuksen järjestämistä. Oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa Pelastuskoulusta valmistuvat palomiessairaankuljettajat päteviytyivät noin vuodessa ensihoitoon suuntautuneiksi lähihoitajiksi (ensihoitaja pt.). Kahdeksas tällainen oppisopimusmuotoinen 13 opiskelijan ryhmä aloitti koulutuksen syyskuussa 2019.

Varautumiskoulutusta ja turvallisuusviestintää

Onnettomuuksien ehkäisy on keskeinen osa laitoksen strategiaa. Turvallisuusviestintä tähtää onnettomuuksien ehkäisyyn ennakolta. Osaamiskeskus ohjasi osaltaan laitoksen turvallisuusviestintätöitä. Turvallisuusviestintää tehdään monimuotoisesti toimintatapoja kehittämällä.

Turvallisuusviestinnällä parempaan turvallisuuskulttuuriin

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset ja yhteisöt osaavat ympäristöissään ja toiminnoissaan ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia. Organisaatioissa turvallisuuskulttuuria edistetään yleisesti tehokkaalla tiedonkululla ja lisäämällä henkilökunnan osaamista niin, että kaikki työntekijät pystyvät antamaan vastuuntuntoisen ja tietoisensa panoksensa turvallisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Tarkoitus ei ole vain estää onnettomuuksia, vaan luoda työntekijöille oikea asenne ja edellytykset turvalliseen toimintaan ja kannustaa heitä siihen. Pelastuslaitoksen tarjoama turvallisuusviestintä pyrkii nimenomaisesti vaikuttamaan koulutettavien arvoihin ja turvallisuusasenteisiin sekä kehittämään heidän tietotaitoaan turvallisuusasioissa.

Osaamiskeskus koordinoi turvallisuusviestintää ja -koulutusta, suunnitteli toimintamalleja eri kohderyhmille ja tuottaa turvallisuusviestintämateriaalia. Osaamiskeskuksen kouluttajat ja opiskelijat myös osallistuivat kouluttajina turvallisuuskoulutuksiin. Vuonna 2017 aloitettua 4. luokan oppilaille suunnattua asemavierailukon-

septia jatkettiin vuonna 2019. Toimintamallissa opetetaan opetussuunnitelman mukaisia turvallisuustaitoja pelastusasemalla. Toimintamalli on otettu käyttöön viidellä pelastusasemalla. Toimintaan on koulutettu palomiehiä joka työvuorosta ja opetusta on saanut vuonna 2019 noin 150 luokallista helsinkiläisiä koululaisia. Opettajille toimitettu sähköinen Vaaran paikka -opetusmateriaali täydentää vierailujen kokonaisuutta.

Varautuminen häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin

Varautumiskoulutusta annettiin sekä Pelastuskoulun virkatutkintokursseille että Helsingin virastojen ja laitosten henkilöstölle, Helsingin kaupungissa sijaitsevien valtion yhteistoimintavirastojen henkilöstölle sekä sopimus-kumppaneille. Kaupungin hallintouudistuksen muutoksiin vastattiin hallintokuntakierroksella, jossa selvitettiin varautumisen tukitarpeita myös koulutuksellisella näkökulmalla ja selvityksen perusteella aloitetaan koulutuksen uudistaminen 2020. Maakuntauudistuksen odottaminen jatkuu ja koulutuksia painotetaan yhteistoiminnan edistämiseen kaikkien varautumisen kumppaneiden kanssa.

Suojelusuunnitelman uudistuksien sitomiseen koulutuksiin valmistauduttiin vuonna 2019. Itse koulutukset aloitetaan 2020 ja niitä painotetaan tarpeen mukaisesti.

Suojelupiirien ja -lohkojen henkilöstön peruskoulutusta tullaan kehittämään tulevan väestönsuojelumuodostelmien kehittämisen mukaisesti. Pelastuskoulun varautumisen opetuksen ratkaisevan tärkeä rooli korostuu kaupungin henkilöstön koulutuksessa lakisäateisten poikkeusolojen tehtävien hoitamiseen. Varautumisen opetus räätälöidään Pelastuskoulussa alueen erityisvaatimusten ja -piirteiden mukaisesti lisäksi koulutukset suunnitellaan palvelemaan myös arjen turvallisuuden parantamista.

Tulevana toimintavuonna 2020 jatketaan koulutuksen kehittämistä monimuotoisempaan ja etäopiskelun paremmin mahdollistavaan suuntaan, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vuonna 2019 solmittu yhteistyösopimus Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa luo malleja verkko- ja moduuliopetuksen kehittämiseen.

Osaamiskeskus on vuoden 2019 ajan koordinoinut ja ohjannut myös kaupungin sopimuspalokuntien ja Helsingin Pelastusliiton järjestämää tuvi-toimintaa. Varautumiskoulutuksen ja turvallisuusviestinnän suunnittelusta, koordinoinnista ja toteutuksesta vastasivat varautumisen opettaja Tomi Rask sekä vanhempi opettaja Petri Huupponen.

Pelastuslaitoksen henkilökunnan täydennyskoulutus osana henkilöstön osaamisen hallintaa

Osaamiskeskuksen täydennyskoulutuslinjalla on kokonaisvastuu Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen täy-

dennyskoulustoittoiminnan koordinoinnista. Osaamiskeskukseen tehtäviin kuuluvat koulutussuunnittelu, hallinnointi, koulutuspalveluiden tuottaminen sekä hankinta ja toiminnan ohjaaminen, seuranta sekä näihin liittyvien raportointien tuottaminen.

Toimintavuoden 2019 painopisteenä on ollut koulutuksen ohjaamis- ja seuraamisprosessien sekä niihin liittyvien menettelytapojen jalkauttaminen ja edelleen kehittäminen. Painopiste toiminnassa on ollut toimintamallien kehittämisessä yhteistyössä pelastuslaitoksen ydinprosessien kanssa ja tähän liittyvien toimintatapojen vakiinnuttaminen. Osana pelastuslaitoksen henkilöstöresurssien kokonaisvaltaista osaamisenhallintaa vastaa Osaamiskeskus myös Helsingin sopimuspalokuntien osaamisen hallinnasta.

Osaamisenhallinnan seuranta ja raportointi tapahtuvat sähköisten järjestelmien kautta. Näitä järjestelmiä ovat eTAika, M2 ja HESU. Sopimuspalokuntien osalta on hyödynnetty HAKA-rekisteriä.

Osaamiskeskuksen tuottaman työvuorokoulutuksen ulkopuolisen täydennyskoulustoittoiminnan kokonaislaajuus 2019 oli 2 318 koulutettavapäivää jakautuen:

- Pelastustoittoiminta 1 103 koulutettavapäivää
- Ensihoito 821 koulutettavapäivää
- Onnettomuuksien ehkäisy 394 koulutettavapäivää

Tämän lisäksi osaamiskeskus on ohjannut pelastustoittoimen osaston henkilöstön vuorokoulutusta osana täydennyskoulutustapahtumaa. Vuorokoulutus on erittäin huomattava koulutusresurssi pelastuslaitoksen täydennyskoulutuksessa. Vuosittaisten koulutettavatapahtumien määrä on noin 25 000. Vuorokoulutuksen ohjauksessa osaamista on vyörytetty miehistötasolle paloiesimiesten ja ensihoidon vuorovastaavien kautta.

Tämän lisäksi Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen henkilöstöä ohjattiin ulkopuolisten oppilaitosten tuottamaan tutkintokoulutukseen henkilöstösuunnitelman mukaisessa laajuudessa. Näitä tutkintokoulutuksia ovat mm:

- Paloinsinööri AMK
- Ensihoitaja AMK

- Lähihoitaja (ensihoito) oppisopimusloulutus
- Merenkulun pätevyyskirjoihin johtava loulutus (veneenkuljettaja, laivuri ja koneenhoitaja)
- Kaupungin tuottama loulutus

Osana Osaamiskeskusta toimivalla Pelastuslaitoksen harjoitusalueella osallistui vuoden 2019 aikana erityyppiin pelastustoittoiminnan harjoituksiin yhteensä 2 128 henkilöä.

Pelastuslaitoksen täydennyskoulutuksen koordinoinnista vastasi henkilöstön kehittämispäällikkö Marko Seppä.

Kehittäminen ja asiantuntijatoiminta

Osaamiskeskuksen (Oske) tehtävänä on seurata aikaa ja alan kehitystä. Keskukseen henkilökunta onkin mahdollisuuksien mukaan ollut aktiivinen hakeutumaan erilaisiin alaa käsitteleviin koulutuksiin. Vuonna 2019 Osken henkilökuntaa osallistui muun muassa pyrotekniseen kouluttajakoulutukseen, turvakorttikoulutuksen kouluttajakoulutukseen ja tulityökurssinjohtajakoulutukseen.

Toimintavuoden 2019 aikana alan valtakunnalliset toimijat ja järjestöt esittivät lukuisia kutsuja koulun henkilöstölle liittyen koulutukselliseen asiantuntijatoimintaan. Kutsuihin pyrittiin pääsääntöisesti vastaamaan positiivisesti ja näin myös korostamaan Helsingin pelastuslaitoksen ja sen Osaamiskeskuksen mainetta alansa eturivin osaajina.

Kaiken edellisen valossa voidaan todeta, että toimintavuoden 2019 aikana osaamisenhallinnan toiminnon ja sen Osaamiskeskukseen laskennallisiin suoritteisiin on yllätetty kustannustehokkaan suunnitelmallisuuden ja henkilöstön korkean sitoutumisen keinoin. Osaamiskeskukseen Pelastuskoulu on edelleen vahvistanut merkittävästi oppilaitosluonnettaan, niin laitoksen sisällä, kuin suhteessa ulkopuoliseen yhteiskuntaan.

Ympäristönsuojelu

Helsingin pelastuslaitoksen yhtenä strategisena tavoitteena on olla entistäkin vastuullisempi toimija. Pelastuslaitos ottaa toiminnassaan huomioon ympäristönsuojelun osa-alueohjelmia laitoksen perustehtävästä lähtien. Pelastuslaitos huolehtii pelastustoimen valvontatehtävistä, pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä ja öljyntorjunnasta.

Pelastuslaitoksen ympäristöön kohdistuvat tavoitteet voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen:

1. Onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen sekä valvontatoiminnan avulla.
2. Pelastustoiminta, jolla suojataan ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessa. Pelastustoiminnalla rajoitetaan onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lievennetään onnettomuuksien seurauksia. Toiminta perustuu pelastuslakiin.
3. Ympäristöasioiden huomioiminen laitoksen materiaali-, kiinteistö- sekä muissa päivittäisissä toiminnoissa.

Pelastuslaitos vaikuttaa ympäristönsuojeluun kaikkien eniten onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan kautta. Näissä toiminnoissa keskeisessä asemassa on vaarallisten kemikaalien aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisy ja torjunta. Pelastuslaitos suorittaa kemikaalivalvontaa onnettomuuksien ehkäisytöiden valvontasuunnitelman mukaisesti. Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Valvontatoimenpiteitä olivat vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden kemikaalipäätökset ja tarkastukset, ilotulitemyyntipisteiden tarkastukset, nestekaasukohteiden käyttöönottotarkastukset, maanalaisten polttoaine- tai kemikaalisäiliöiden tarkastusten valvonta sekä öljylämmityslaitteistojen tarkastukset. Tarkastusten lisäksi kemikaaleihin liittyviin valvontatoimenpiteisiin kuuluvat erilaiset lausunnot ja päätökset. Lisäksi palotarkastajat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan vaarallisten kemikaalien laajamittaista varastointia ja käsittelyä harjoittavien tuotantolaitosten tarkastuksiin, jotka suorittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes.

Pelastuslaitos hankki neljä öljyisen jätteen laitakerääjää veneisiin, kaksi 100 m³ hinattavaa öljyisen jätteen keräyssäiliötä lämmityskontteineen sekä kolme harjakauhaa rantojen puhdistukseen. Palotarkastajien käyttöön hankittiin yksi täyssähköauto, jotta saadaan sähköauton käyttökokemuksia. Tarkastusvuonna on valmisteltu D-

luokan öljyntorjuntaveneiden hankintaa.

Pelastuslaitoksen omassa toiminnassa kiinnitettiin vuonna 2019 edellisvuosien tapaan huomiota laitoksen merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin: energiankulutukseen, jätteisiin sekä hankintojen ympäristövaikutuksiin. Kiinteistöjen energiataloutta kehitettiin ylläpidon kehittämällä ja kiinteistöautomaatiojärjestelmän seurannan avulla sekä korjaushankkeiden yhteydessä tehtävillä energiankulutuksen vähentämiseen tähtäävillä ratkaisuilla.

Rajavartiolaitoksen kiinteistön muutostyöt alkoivat Malmilla, ja ne sisältävät huomattavan energiatalouden parantamisen kahden ulkoseinän rullaovien muuttamisella lämpöeristetyksi seinärakenteeksi uusilla taitto-ovilla. Lisäksi on suunniteltu uusiin kohteisiin aurinkopaneeleja. Samoin on suunniteltu kohteiden IV-koneiden vaihtoja, lämmöntalteenottoa, led-valaistusta ja valaistuksen ohjauksen muuttamista (Tähtitorni, Kanavapuisto, as 10) sekä suunniteltu varavoiman uusimista (Nervander) ja peruskorjauksen loppuunsaattamista (Niemenmäki). Toimituksen rahoitus laahaa jäljessä.

Vuoden 2019 talousarviossa ollut pelastusasemien kahden prosentin energiansäästötavoite toteutui sähkönkulutuksen osalta (KETS).

Pelastusasemille on lisätty eri jätejakeiden lajittelua. Pelastuslaitoksen hankinnoissa pyrittiin valitsemaan ympäristömerkittyjä tuotteita kaupungin ja laitoksen hankintaohjeiden mukaisesti sekä hyödyntämään kaupungin kilpailuttamia toimittajia. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä on osittain käytössä. Ympäristöasioiden koordinaointi on pelastuslaitoksella osa toiminnanohjausta.

Irtaimisto

Pelastuslaitoksen irtaimen omaisuuden perushankinta

Vuonna 2019 vastaanotettiin Käpylän ja Suomenlinnan pelastusasemien uudet ambulanssit. Suomenlinnan ambulanssi on ulkoisilta mitoiltaan räätälöity ja mahtuu kulkemaan Suomenlinnan ja mantereen välistä huoltotunnelia pitkin. Palotarkastajien käyttöön hankittiin sähkökäyttöinen miehistöauto ja siitä hankitaan käyttökokemuksia miehistöautojen tulevia korvaushankintoja ajatellen. Öljyntorjuntakalustoa täydennettiin kahdella hinattavalla 100 m³ öljynkeräyssäiliöllä, neljällä laitakerääjällä öljyisen jätteen keräämiseen merellä sekä kolmella harjakerääjällä rantapuhdistukseen. Muun irtaimen osalta tehtiin tarpeellisia varustetäydennyksiä ja korvaushankintoja. Isot hankkeet kuten nostolava-autot ja kevytyksikköajoneuvot sekä öljyntorjunnan työveneen ja kuljetuslautat jatkuvat vuonna 2020.

Käyttöyksikön toimesta laitoksessa on tehty useita perusparannushankkeita, esimerkiksi: Tähtitornin molempien taiteovien uusiminen, Vesalan pumppaamon uusiminen, Kanavapuiston viemäreiden sukutuksia sekä bändikämppien vessa sekä parkkihallin kaivojen viemärit.

Muita hankkeita vuoden 2019 aikana:

- 10kV:n ja 20kV:n muuntamokohteiden sähkölaitteistojen lakivelvoitteisten 10-vuotis-määräaikaistarkastusten suorittaminen, yhdeksän kiinteistöä.
- Malmin lentokentän varavoimalaitteiston ohjausautomaatiikan uusiminen.
- Pohjois-Kontulan väestönsuojan ajoluiskan ja pysäköintialueen huonokuntoisen valaistuksen korvaaminen led-toimisella valaistuksella.
- Merihaan väestönsuojan keskiosan valaistuksen korvaaminen led-toimisilla valaisimilla.
- Tähtitorninvuoren väestönsuojan moottoroitujen automaattisten sääovien uusiminen.
- Kanavapuiston väestönsuojan varavoimalaitteiston uusimistyön aloittaminen
- Väestönsuojien toimintaa testattiin tiiveyskokeilla ja niitä tehtiin yhteensä kahdeksan kappaletta ja ovat läpäisseet kokeen.
- Asema 10 käyttöveden lämmönsiirtimien uusiminen
- Asema 40 IV-verkoston lämmönsiirtimen uusiminen
- AS10 tornin jäähdytyksien rakentaminen, viisi ilmalämpöpumppua

Viestintä

Edelliset energiahankkeet

- Mellunmäen aseman aurinkosähkövoimala ollut 1,5 vuotta käytössä ja tavoitteeseen on päästy sähkukulutuksen säästön osalta eli vuositasolla vähintään 12 prosenttia kokonaissähkukulutuksesta. 2018 oli 13 prosenttia ja 2019 tulee olemaan noin 20 prosenttia, euromääräisesti noin 5 000 euron säästöt.
- Herttoniemen asemalla energiahankkeella on saatu noin 10 prosentin sähkönsäästöt.

Tulevat energiahankkeet

- Tulevia energiahankkeita tehdään seuraaviin kiinteistöihin: Tähtitorni, Kanavapuisto ja Kallion asema.

Viestinnän toiminnossa tapahtui vuoden aikana henkilöstövaihdoksia, kun tiedottaja irtisanoutui keväällä ja viestintäpäällikkö siirtyi syksyllä toiseen tehtävään talon sisällä. Syksyllä viestinnässä aloittivat uusi viestintäpäällikkö ja viestintäasiantuntija, jotka saivat toiminnon vastuulleen.

Viestintä on keskeinen osa pelastuslaitoksen toimintaa ja kaikkia sen palveluita. Se tukee osaltaan perustetävän ja tavoitteiden toteuttamista arvojen ja strategian mukaisella tavalla. Viestinnän keskeisenä tavoitteena on vahvistaa turvallisuutta, johon se pyrkii parantamalla eri toimijoiden riskitietoisuutta, onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisyä, varautumista sekä osaamista toimia oikein erilaisissa hätätilanteissa. Viestintä pyrkii osaltaan tukemaan pelastuslaitoksen toimivuutta hyvänä työyhteisönä sekä parantamaan toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Vuonna 2019 pelastuslaitoksen ulkoista viestintää kuvaavat tunnusluvut jatkoivat suotuisaa kehittymistä. Pelastuslaitoksen sosiaalisen median seuraajamäärät kasvoivat Twitterissä 1 885 henkilöllä, Facebookissa 1 333 henkilöllä. Instagramin seuraajamäärä kasvoi vuoden aikana reippaasti ja oli vuoden lopussa noin 6 400 henkilöä.

Sisällöllisesti ulkoisessa viestinnässä on pyritty aktiiviseen kommunikointiin ja vuorovaikutukseen kaikissa niissä aiheissa, joilla on vaikutusta kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuteen. Keskeisiä teemoja vuonna 2019 olivat kansalaisten turvallisuuteen vaikuttavat aiheet, kuten erilaisista onnettomuusriskeistä ja niiden hallinnasta kertominen. Poikkeuksellisen lämpimästä kesästä johtuen maastopalojen ehkäisyyn ja vaikutuksiin liittyvä viestintä oli keskeisessä roolissa.

Pelastuslaitoksen sisäisessä viestinnässä keskeisenä olivat monella eri tasolla tapahtuneen toiminnan kehittämisen aiheet. Sisäistä viestintää toteutettiin pääasiassa intranetin ja pelastuslaitoksen henkilöstölehden Palopostin välityksellä sekä johdon, osastojen ja toimintojen sisäisellä viestinnällä. Sisäistä viestintää alettiin kehittää voimakkaasti vuoden 2019 lopulla ja tämä työ jatkuu vuoden 2020 aikana.

Tilastot

Vuoden 2019 tehtävämäärät onnettomuustyypeittäin

Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	2019
Rakennuspallo	95
Rakennuspalovaara	282
Maastopalo	181
Liikennevälinepalo	94
Muu tulipalo	246
Liikenneonnettomuus	749
Öljyvahinko	333
Vaarallisten aineiden onnettomuus	27
Räjähdykset/räjähdyksvaara	2
Sortuma/sortumavaara	2
Autom. paloilmottimen tarkastus-/varmistustehtävä	2 419
Palovarointimen tarkastus-/varmistustehtävä	721
Muu tarkastus-/varmistustehtävä	1 145
Ensivastetehtävä	799
Ihmisen pelastaminen	168
Eläimen pelastaminen	948
Vahingontorjuntatehtävä	466
Avunantotehtävä	346
Virka-aputehtävä	241
Yhteensä	9 264

Talousluvut

Helsingin kaupungin pelastuslaitos	1.1. - 31.12.2019				Ed. vuosi
	Tulosbudjetti	Toteuma	Ero (TUBU-TOT)	Toteuma %	Toteuma %
TOIMINTATUOTOT	14 765 000	17 662 636	-2 897 636	120%	114%
Myyntituotot	7 700 000	8 958 747	-1 258 747	116%	106%
Maksutuotot	2 065 000	2 309 394	-244 394	112%	127%
Tuet ja avustukset	2 850 000	3 837 740	-987 740	135%	131%
Vuokratuotot	2 150 000	2 436 881	-286 881	113%	104%
Muut toimintatuotot	0,00	119 873	-119 873		
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00		
TOIMINTAKULUT	-54 291 504	-54 190 854	-100 650	100%	100%
Henkilöstökulut	-36 932 943	-36 044 421	-888 522	98%	99%
Palkat ja palkkiot	-28 851 551	-28 145 420	-706 131	98%	99%
Henkilösivukulut	-8 081 392	-7 899 001	-182 391	98%	99%
Palvelujen ostot	-5 438 002	-5 380 455	-57 547	99%	92%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 012 500	-4 775 089	762 589	119%	113%
Avustukset	-140 000	-140 000	0	100%	100%
Vuokratulot	-7 721 000	-7 577 577	-143 423	98%	99%
Muut toimintakulut	-47 059	-273 311	226 252	581%	1 004%
TOIMINTAKATE	-39 526 503	-36 528 217	-2 998 286	92%	94%
Verot ja valtionosuudet	0,00	0,00	0,00		
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	0,00	0,00		
VUOSIKATE	-39 526 503	-36 528 217	-2 998 286	92%	94%
Poistot ja arvonalentumiset	-2 264 498	-2 591 091	326 593	114%	117%
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00		
TILIKAUDEN TULOS	-41 791 002	-39 119 308	-2 671 693	99%	95%
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00		
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (-) / ALIJÄÄMÄ	-41 791 002	-39 119 308	-2 671 693	94%	95%

Määrä- ja taloustavoitteet

	Talous- arvio	TA- muutokset	Yht.	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavat					
Turvallisuuspisteet	8 000	0	8 000	7 521	-479
Ensihoidon tavoittamisviive on enintään 8 minuuttia vähintään 70 %:ssa kiireellisyysluokkien A ja B tehtävistä.	70	0	70	64	-6
I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä 1+3 vahvuksella yksiköllä on enintään 6 minuuttia vähintään 50 %:ssa tehtävistä.	50	0	50	51	1
Tehokkuus/taloudellisuus					
Kaukolämmön kulutus (2010=100)	85	0	85	90	5
Sähkön kulutus (2010=100)	85	0	85	88	3
Toiminnan laajuustiedot					
Asukasluku	650 842	0	650 842	653 400	2 558
Palo- ja pelastustehtävät ilman ensivastetta	8 500	0	8 500	8 443	-57
Ensihoitotehtävät ensivaste mukaan lukien	64 500	0	64 500	63 550	-950
Resurssit					
Vakanssit vuoden lopussa	694	0	694	718	24
Palkansaajat keskimäärin tilikaudella	664	0	664	666	2
Bruttokäyttömenot, 1 000 euroa	53405	0	54292	54 191	-101
Nettokäyttömenot, 1 000 euroa	38640	0	39527	36 528	-2 999
Tuottavuus					
	TA 2019	2019	2018	2017	
Bruttokäyttömenot, euroa/asukas	82,1	82,9	81,5	81,8	
Nettokäyttömenot, euroa/asukas	59,4	55,9	59,2	59,2	
Tuottavuusindeksi (2016=100)	97,7	99,7	102,1	105,2	
Tilankäytön tehokkuus					
	TA 2019	2019	2018	2017	
Tilojen kokonaispinta-ala htm2	180 222	180 222	176 716	173 968	
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	0,3	0,3	0,3	0,3	
Vuokrakustannukset, 1 000 euroa/vuosi	7 234	7045,0	6 907	6 761	
Toimipaikkojen määrä	10	10,0	10	10	

Toimenpidemäärät

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Valvonnan osuus turvallisuuspisteistä	6760	7125,25	7258,75	6396	6240	6200

Toimenpidemäärät (toimintakertomuksiin ilmoitetut)

Palotarkastukset

Valvonnan osuus turvallisuuspisteistä	6760	7125,25	7258,75	6396	6240	6200
A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	117	77	139	184	112	103
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	163	247	271	184	217	145
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	425	282	345	236	278	213
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	191	219	175	139	153	121
A5 Maatalousrakennukset	4	6	1	1	2	3
A6 Muut rakennukset ja kohteet	456	356	222	187	187	230
Asuinrakennukset	85	66	92	30	20	27
Vapaa-ajan rakennukset	0	0	0	0	0	0

Jälkitarkastukset	1320	1280	1172	1237	1221	1034
Erityiset palotarkastukset	323	302	304	312	330	357
Ylimääräiset palotarkastukset	141	290	218	235	455	350
Yleisötalouksien palotarkastukset	89	79	85	76	58	48

Asiakirjavalvonta

Omavalvontalomakkeet	616	582	950	565	241	40
Pelastussuunnitelmat	1	1	3	0	1	1
Yleisötapahtumien pelastussuunnitelmat	607	642	591	671	599	644
Paloteknisten laitteistojen käyttöönotto-, varmennus- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjat	802	1131	1094	1221	1253	2455
Lisäys 2017: ilmoitusten käsittelyt				253	294	411

Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät tarkastukset ja päätökset

Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät tarkastuskäynnit	31	121	79	136	136	130
Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä asiakirjavalvonta	0	0	0	216	139	130
Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät päätökset	93	69	122	145	156	144

Asiantuntijapalvelut

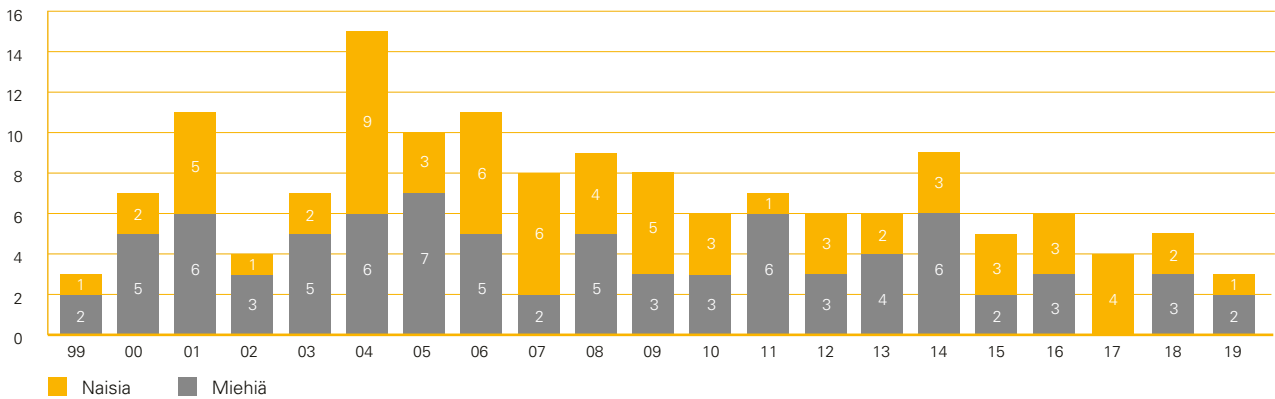
Rakentamisen ja maankäytön suunnittelun ohjaus	1427	1427	1326	1372	991	1127
Muut lausunnot (ml. ympäristölausunnot)	207	115	66	100	38	39
Muut päätökset	0	0	0	0	0	0
Käsitellyt poistumisturvallisuus selvitykset	41	123	64	58	69	6

Palon- ja onnettomuustutkinnan selosteet

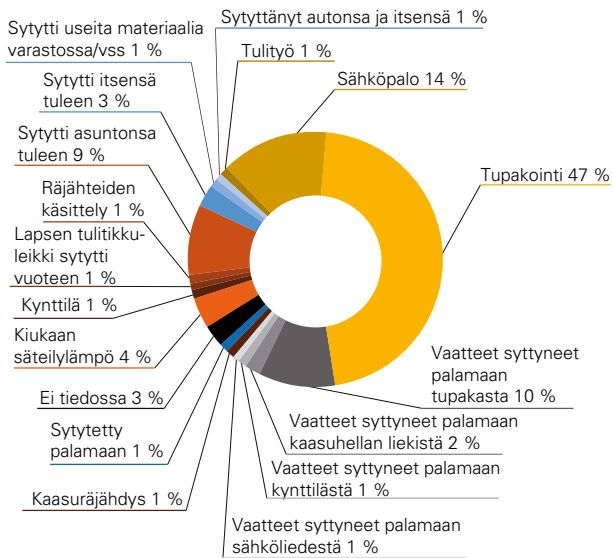
Palontutkinnan selosteet	130	91	75	119	88	97
Onnettomuustutkintaraportit	26	33	17	22	12	10

VALVONNALLISET TOIMENPITEET YHTEENSÄ	6493	6408	6110	7699	7050	7865
---	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

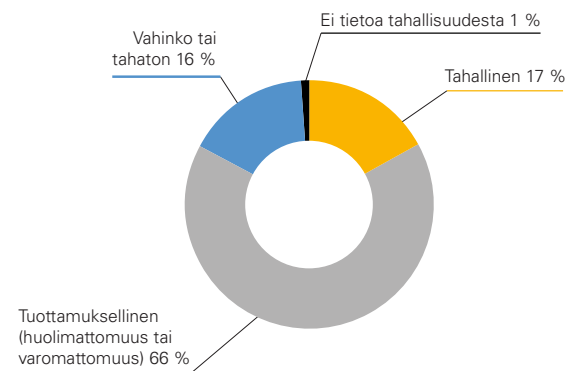
Tulipaloissa menehtyneiden määrät ja sukupuolijakauma Helsingissä 1999–2019

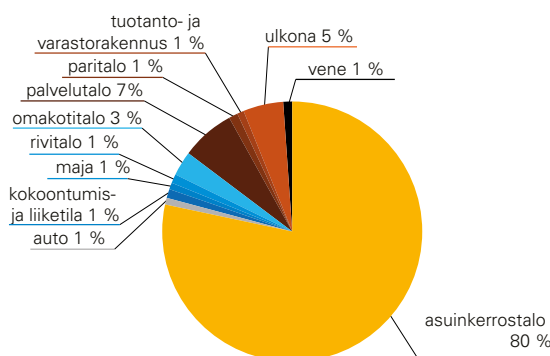
Arvioidut syttymissyyn tulipaloissa, joissa menehtyi ihmisiä 1999–2019

Arvioidut syttymissyyn tulipaloissa, joissa menehtyi ihmisiä 1999–2019

Rakennustyyppit tulipaloissa, joissa kuoli ihmisiä 1999–2019

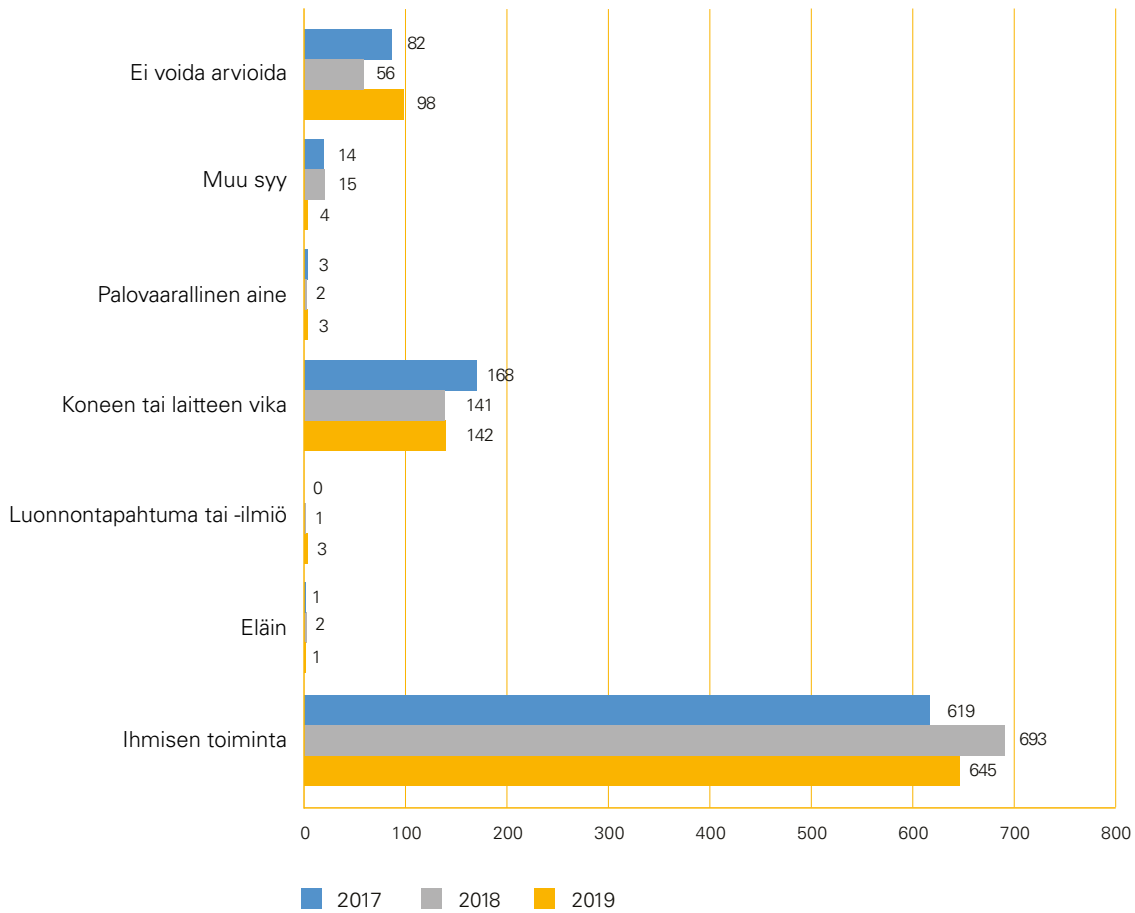

Tehtävät yksiköittäin ja asemittain 2015-2019

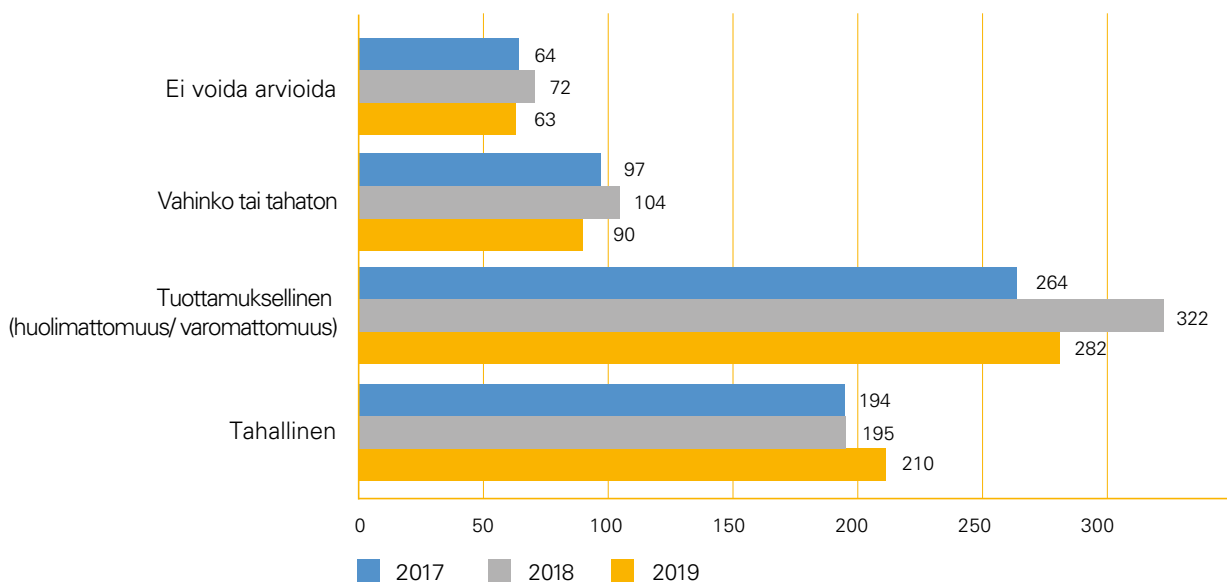
Yksikkötunnus	2015	2016	2017	2018	2019	Yksikön laatu
RHE30	60	45	56	41	14	Johtauto
RHE32					792	Johtauto
RHE40	946	1051	1047	960	233	Johtauto
RHE41		7	12	6	7	Johtauto
RHE42					2	Johtauto
RHE100	4	3	5	3		Johtauto
RHE101	1434	1603	1618	1542	1516	Pelastusauto
RHE103	309	12				Säiliöauto
RHE105	1019	1133	1 106	1033	968	Raivausauto
RHE106	391	446	409	336	282	Nostolava-auto
RHE111	1	2	2	1		Linja-auto
RHE1062	147	145	110	4	2	Nostolava-auto
RHE1095	393	658	626	684	616	Eläinpelastusauto
RHE201	1621	1796	1859	1835	1744	Pelastussukellusauto
RHE206	152	138	112	93	97	Nostolava-auto
RHE208		6	11	6	7	Vene
RHE2082	1				19	Vene
RHE301	1395	1491	1512	1512	1651	Pelastusauto
RHE303		12	133	280	317	Säiliöauto
RHE306		11	108	93	126	Nostolava-auto
RHE3098						Mönkijä
RHE401	1018	1096	1143	1205	1152	Pelastusauto
RHE409					10	Vaihtolava-auto
RHE4094	84	153	124	99	75	Vaihtolava-auto
RHE501	909	1000	976	1032	959	Pelastusauto
RHE503	174	160	165	129	189	Säiliöauto
RHE5098						Mönkijä
RHE5099		1				Telamaasturi
RHE601	1037	1052	1207	1241	1149	Pelastusauto
RHE606	209	209	208	200	149	Nostolava-auto
RHE608	3	5	7	4	13	Vene
RHE6082	2	5	5		9	Vene
RHE609	37	31	31	33	38	Vaihtolava-auto
RHE6094	18	29	24	18	53	Vaihtolava-auto
RHE6098	8	3	3	1	16	Mönkijä
RHE60982	4	1	1			Mönkijä
RHE701	719	828	864	970	1011	Pelastusauto
RHE703	101	161	314	171	182	Säiliöauto
RHE708	19	11	18	13	50	Vene
RHE709	246	226	242	272	328	Öljyntorjunta-auto
RHE7058	17	26	34	45	35	Kemikaalintorjunta-auto
RHE70582					3	Kemikaalintorjunta-auto
RHE7094			2		1	Vaihtolava-auto
RHE801	56	61	74	50	58	Pelastusauto
RHE808	22	42	54	30	78	Vene

Kallion pa.	Erottajan pa.	Haagan pa.	Käpylän pa.
Malmin pa.	Mellunkylän pa.	Herttoniemen pa.	Suomenlinnan pa.

Tulipalon pääasiallinen aiheuttaja 2016–2019

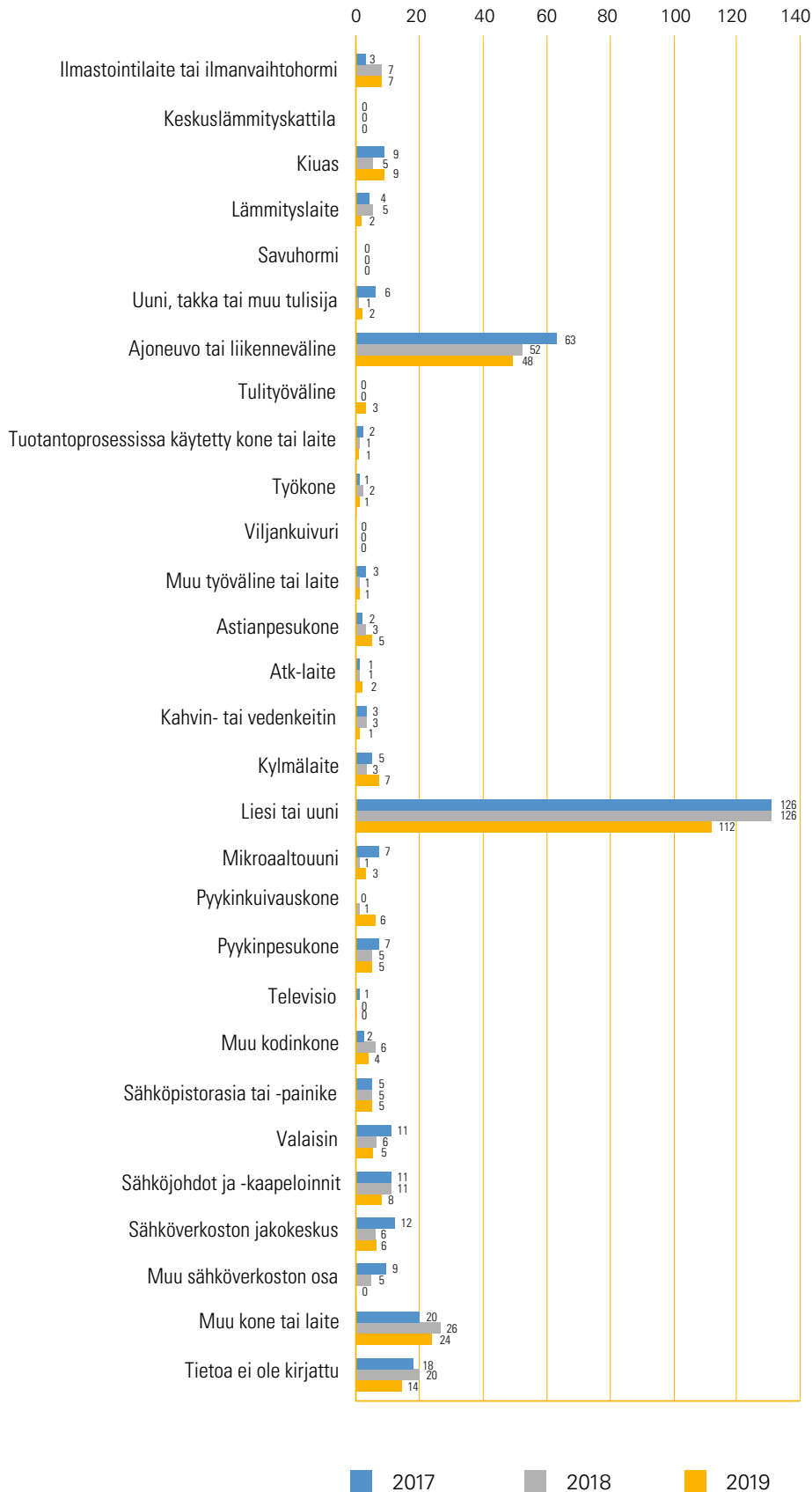

Arvio tulipalon tahallisuudesta 2016–2019

Tulipalon aiheuttanut kone tai laite 2016–2019

Tulisijoista aiheutuneita rakennuspaloja tai niiden vaaroja

Arvio tulipalon syttymissyystä	2017	2018	2019
Kuuma tai hehkuva esine tai tuhka	26	26	23
Nokipalo	2	0	0
Kipinä tai kekäle tulisijasta tai hormista	1	0	1
Vaurio tulisijassa tai hormissa	0	1	0
Riittämätön suojaetäisyys	5	4	8

Sopimuspalokuntien tehtävät 2019

Yksikkötunnus	Pakinkylän VPK	Vanha-Käpylään VPK	Helsingin VPK	Lauttasaaren VPK	Haagan VPK	Pitäjänmäen VPK	Pukimäen VPK	Oulunkylän VPK	Puistolän VPK	Tapanilan VPK	Malmn VPK	Laajasalon VPK	Tammisalön VPK	Marijnemen VPK	Vuosaaren VPK	Yhteensä
RHE1395																273
RHE231			53													53
RHE2312			7													7
RHE2396			15													15
RHE241				11												11
RHE245				1												1
RHE331					30											30
RHE337					1											1
RHE341						1										1
RHE431		31														31
RHE441	32															32
RHE4496	6															6
RHE451								11								11
RHE4596								10								10
RHE531									3							3
RHE533									5							5
RHE537																
RHE541							5									5
RHE551											3					3
RHE562										3						3
RHE5696										1						1
RHE631														31		31
RHE637														1		1
RHE638														5		5
RHE6396														18		18
RHE641															4	4
RHE647															1	1
RHE648															4	4
RHE731														31		31
RHE736														15		15
RHE7396														5		5
RHE741												17				17
RHE743												12				12
RHE7496												5				5
Yhteensä																651

PELA
RÄDDA
HELSINKI

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki

Puh. 09 310 1651

Fax. 09 30029

helsinginpelastuslaitos@hel.fi

www.hel.fi/pel

Facebook: www.facebook.com/helsinginkaupunginpelastuslaitos

Twitter: <https://twitter.com/brankkarit>

Instagram: <https://www.instagram.com/stadinbrankkari>

Helsinki City Rescue Department

PL 112, 00099 City of Helsinki

Tel. +358 (0)9 310 1651

Fax. +358 (0)9 30029

helsinginpelastuslaitos@hel.fi

www.hel.fi/pel

Facebook: www.facebook.com/helsinginkaupunginpelastuslaitos

Twitter: <https://twitter.com/brankkarit>

Instagram: <https://www.instagram.com/stadinbrankkari>